

**A HUBN20087 Baskói-rétek
kiemelt jelentőségű
természetmegőrzési terület
fenntartási terve**

**Az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság megbízásából készítette:
Zöld Akció Egyesület
2020**

Szakmai koordinátor

Farkas Tünde

Közreműködő szakértők

Barati Sándor

Hegyessy Gábor

Horváth Soma

Farkas Roland

Huber Attila

A fenntartási terv az Agrárminisztérium költségvetési fejezet „Természetvédelmi kártalanítások elnevezésű fejezeti kezelésű előirányzat keretében” elvégzendő természetvédelmi állapot felmérési, kármegelőzési és kezelési intézkedések meghatározására irányuló feladatok ellátásának keretében készült.

Ez a dokumentáció a szerző jogáról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető.

Tartalomjegyzék

I. NATURA 2000 fenntartási terv	
1.1.Név.....	5
1.2. Azonosító kód.....	5
1.3. Kiterjedés	5
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	5
1.4.1. Jelölt élőhelyek	5
1.4.2. Közösségi jelentőségű fajok	5
1.5. Érintett települések	5
1.6. Egyéb védeltségi kategóriák.....	6
1.7. Tervezési és egyéb elírások	7
1.7.1 Természetvédelmi kezelési terv	7
1.7.2. Településrendezési eszközök (Országos Rendezési tervkataszter szerint)	7
1.7.3. Körzeti erdőterv és üzemterv.....	7
1.7.4. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek.....	8
1.7.5. Halgazdálkodási tervek	8
1.7.6. Vízgyűjtő-gazdálkodási terv.....	8
2. Veszélyeztető tényezők	9
3. Kezelési feladatok meghatározása.....	12
3.1.Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	12
3.2. Kezelési javaslatok	13
3.2.1. Élőhelyek kezelése.....	13
3.2.1.1. Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok.....	14
3.2.1.2. Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok	17
3.2.1.3. Gyepek.....	15
3.2.1.4. Erdők	22
3.2.1.5. Szántók, agrár élőhelyek.....	47
3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhely-fejlesztés.....	50
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések,	50
3.2.4. Kutatás, monitorozás.....	51
3.2.5. Melléklet.....	52
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	53
3.3.1. Agrártámogatások	53
3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer	53
3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer	53
3.3.2. Pályázatok.....	55
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	55
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	55
3.4.2. A kommunikáció címzettjei.....	56
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	57

I. NATURA 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Baskói-rétek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjt)
-------------------------	---

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUBN20087
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	585,98 ha
--------------------------------	-----------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

A jelölt élőhelyek és fajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának 2018. évi változatát vettük alapul.

1.4.1. Jelölt élőhelyek (kiemelt jelentőségű élőhelyek*)

- 6240* Szubpannon sztyeppék
- 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)
- 6520 Hegyi kaszálórétek
- 91M0 Pannon cseres tölgyesek

1.4.2. Jelölt fajok

- Zempléni futrinka (*Carabus zawadzskii*)
- Nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)
- Sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*)
- Vértű hangyaboglárka (*Maculinea teleius*)
- Piros kígyószisz (*Echium russicum*)
- Magyar nőszirom (*Iris aphylla ssp. hungarica*)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet tartalmazza. A NATURA 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a NATURA 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Megye	Érintett terület		A település területének érintettsége (%)
		(ha)	(%)	
Baskó	Borsod-Abaúj-Zemplén	523,70	89,37	17,6
Boldogkőváralja	Borsod-Abaúj-Zemplén	61,58	10,50	2,8
Összesen:		585,98		100

1.6. Egyéb védeltségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Átfedés (ha)	Átfedés (%)	Kapcsolódó jogszabály száma
Tájvédelmi körzet	172/TK/84	Zempléni Tájvédelmi körzet	62,59 ha	10,7	1/1984. (XII. 13.) OKTH rend. 147/2007(XII.27) KvVM rendelet
Natura 2000 terület	HUBN10007	Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgygel	585,98	100	14/2010 (V.11) KvVM rendelet
Ex lege védett forrás		1 db Sas-kút			1996. évi LIII. törvény
Országos ökológiai hálózat		Országos ökológiai hálózat övezet	A tárgyi NATURA 2000 terület teljes egészében része az Országos Ökológiai Hálózat övezetnek. magterület besorolással. 585,98 ha	100	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt területei területrendezési tervéről
Tájképvédelmi övezet			585,98 ha	100	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt területei területrendezési tervéről

1.7. Tervezési és egyéb elírások

1.7.1 Természetvédelmi kezelési terv

A Baskói-rétek (HUBN20087) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület 62,59 ha-os területe a Zempléni Tájvédelmi Körzet része. Ezen kívül a terület a Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgygel (HUBN10007), különleges madárvédelmi terület része is. Ezen területeknek még nincs egyedi jogszabályban kihirdetett természetvédelmi kezelési és elfogadott fenntartási terve.

1.7.2. Településrendezési eszközök (Országos Rendezési tervkataszter szerint)

Település	Típus	Határozatszám
Baskó	Településfejlesztési koncepció	9/2002. (IV.30.) önkormányzati határozat
Baskó	Településszerkezeti terv	19/2002. (X.07.) önkormányzati határozat
Baskó	Településképi rendelet és Településképi Arculati Kézikönyv	6/2017 (XII.30) önkormányzati rendelet
Boldogkővára	Helyi építési szabályzat	6/2005. (VIII. 30.) önkormányzati rendelet
Boldogkővára	Településfejlesztési koncepció	30/2001. (X. 4.) önkormányzati határozat
Boldogkővára	Településképi rendelet és Településképi Arculati Kézikönyv	13/2017 (XII/15) önkormányzati rendelet

1.7.3. Körzeti erdőterv és üzemterv

A tervezési terület a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kormányhivatal illetékességi területén az Erdőbényei (Baskó) és a Fonyi (Boldogkővára) Erdészeti Tervezési körzetbe tartozik¹. Az Erdőbényei körzet területén a Hegyaljai és Tállyai Erdészeti Igazgatóság, a Fonyi körzetben a Telkibányai, Hegyközi, Hegyaljai és Tállyai Erdészeti Igazgatóság, valamint egyéb erdőgazdálkodók pl. Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság (ANPI)

1

https://www.nebih.gov.hu/szakteruletek/szakteruletek/erdeszeti_igazgatóság/erdeszet_szakteruletek/erdotervezes/korz_erd

gazdálkodik. A körzeti erdőterv érvényessége a Fonyi Körzet esetén 2015.01.01-2024.12.31 (ügyszám: 50/2014), az Erdőbényei Körzet esetén 2012. 01.01 -2021 12.31. (ügyszám: 10801/2010)

Erdőtervezési körzet neve	Érintett települések (csak a Natura 2000 fenntartási tervvel érintettek)	Aktuális erdőterület (ha)	Következő erdőtervezés éve
Erdőbényei	Baskó	535,60	2021.
Fonyi	Boldogkőváralja	61,58	2024.

1.7.4. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek

2016-ban a Ákörzetekò helyett létrejöttek a vadgazdálkodási Áájegységekò [13/2016. (III. 2.) FM rendelet], 2018-ban pedig a Ákörzeti vadgazdálkodási tervekò helyett kihirdették a Áájegységi vadgazdálkodási terveketò [10/2018. (VII. 3.) AM rendelet; 11/2018. (VII. 3.) AM rendelet; 12/2018. (VII. 3.) AM rendelet; 13/2018. (VII. 3.) AM rendelet; 14/2018. (VII. 3.) AM rendelet]. Az Éves vadgazdálkodási tervek továbbra is változatlanul maradtak. A 14/2018. (VII.3.) AM rendelet alapján a terület a 2. számú Vadgazdálkodási tájon belül a 206. számú Zemplén-Bodrogközi Vadgazdálkodási tájegységbe tartozik. A 658310 kódszámú vadászterület fedi le, melynek vadászatra jogosultja az ÉSZAKERDí Zrt. A terület vadgazdálkodási üzemterve 2037. február 28-ig érvényes.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A tervezési területen nincs nyilvántartott halgazdálkodási vízterület.

1.7.6. Vízgyűjtő-gazdálkodási terv

A tervezési terület a 2-5 azonosítási számú Tokaj-Hegyalja alegységhez és a 2-7 azonosító számú Hernád-Takta alegységhez tartozik. A területre a 2-5 azonosítási számú Tokaj-Hegyalja alegység és a 2-7 Hernád-Takta alegység Vízgyűjtő-gazdálkodási terve vonatkozik. Kiadja: Észak-magyarországi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság 2016. április.
<http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149>

2. Veszélyeztetett tényezők

Aktuális veszélyeztetett tényezők

Kód	Veszélyeztetett tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölőréshelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A08	Gyepterület kaszálása vagy vágása	M	10	Vérfit hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>), Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>) A nem megfelelő időpontokban, illetve helytelen módon/hatókörrel történő kaszálása (különös tekintettel a tenyészidőszakra-kokra) káros a fajokra.
A09	Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés	H	25	6240* Szubpannon sztyeppék, 6510 Sík és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i>, <i>Sanguisorba officinalis</i>) Az intenzív legeltetés lerontja a gyepszerkezetet a túlzott taposás miatt. A magyar nárszirom (<i>Iris aphylla</i> ssp. <i>hungarica</i>) a piros kígyószisz (<i>Echium russicum</i>) az Akasztó-domb térségében legelés miatt veszélyeztetett, mert megeszik, kitapossák az állatok. Vérfit hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>), Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>) Túllegeltetés, valamint a gyepterület szerkezetében és a vegetációjában okozott taposási károk az élőhely átalakításával, degradálásával károsítanak. Sárga gyapjasszövő (<i>Eriogaster catax</i>) A túllegeltetés a cserjéseket is érintheti, és ezzel a tápnövények csökkenésén keresztül hat.
A10	Extenzív legeltetés vagy alullegetetés	L	0,6	6520 Hegyi kaszálórétek Az élőhely jelenleg nem kezelt ezért elindult rajta a becserjésedés.
A11	Mezőgazdasági célú égetés	M	5	Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>) Vérfit hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>) Az üde gyepek égetése a fajt és az

Kód	Veszélyeztetett tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				élőhelyeit is veszélyezteti. Sárga gyapjasszövő (Eriogaster catax) A cserjésedő gyepek égetése a faj élőhelyeit veszélyezteti. Zempléni futrinka (Carabus zawadskii) az égetés, leégés a faj élőhelyét nagymértékben rontja, az ott tartózkodó egyedeket elpusztítja.
A05	Kis táji elemek felszámolása (pl. sövények, kerítések, nyílt árkok, források, magányos fák) mezőgazdasági parcellák összevonása céljából	L	1-2	Sárga gyapjasszövő (Eriogaster catax) A túlzott mértékű cserjeirtás a faj szaporodóhelyeit csökkenti, mivel elsősorban kökényen fejlődik. Zempléni futrinka (Carabus zawadskii) A túlzott cserjeirtás a faj élőhelyeit veszélyezteti.
B06	Fakitermelés (kivéve tarvágás)	M	10	Zempléni futrinka (Carabus zawadskii) A vágásos üzemmódban történő erdőkezelés a faj élőhelyét adó erdőállományok élőhelyi értékét nagymértékben ronthatja.
B07	Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmeléket is	M	42	91M0 Pannon cseres-tölgyesek A természetes erdőszerkezetet rontja, és a xilofág élőlények élethesélyeit is hátrányosan befolyásolja.
B20	Növényvédő szerek erdészeti használata	M	10	Zempléni futrinka (Carabus zawadskii) Az erdészeti rovarirtás a faj pusztulását okozhatja.
I02	Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)	M	10	Nagy tűzlepke (Lycaena dispar), Vértű hangyaboglárka (Maculinea teleius) 6510 Sík és dombvidéki kaszálórétek (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis) A gyepek degradációja figyelhető meg ott, ahol inváziós növényfajok - pl. Solidago sp. - , gyomok terjednek. Ez a negatív irányú átalakulás a jelölő fajok csökkenéséhez vezethet.
L02	Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében (más, mint a mezőgazdasági vagy	M	10	6240* Szubpannon sztyeppék, 6510 Sík és dombvidéki kaszálórétek (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis) 6520 Hegyi kaszálórétek Az élőhely cserjésedése a védett gypfajok visszaszorulását okozza,

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
	erdészeti gyakorlat által okozott közvetlen változás)			illetve átalakítja az élhelyeket. Piros kígyószisz (Echium russicum) és magyar nŕzirom (Iris aphylla subsp. hungarica) visszaszorulása. Nagy tŕzlepke (Lycaena dispar) Az ũde gyepek záródása és a szukcesszió elŕehaladása miatt az élhely átalakul. Vérft hangyaboglárka (Maculinea teleius) A gyepek záródása az élhely változását vonja maga után. Sárga gyapjasszövŕ (Eriogaster catax) A gyepek záródása, a szukcessziós nyomás a faj élhelyeit veszélyezteti.
L06	Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élŕsködés, patogenitás), vadászat	M	10	6510 Sík és dombvidéki kaszálórétek (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis) 6240* Szubpannon sztyeppék 6520 Hegyi kaszálórétek Itt a vaddisznók általi túráskár okoz gyomosodást, illetve inváziós növények terjedését. Tavaszi idŕszakban a lágyszárúakat érinti a vad okozta rágás. Lágyszárúak közül a magyar nŕszirmot (Iris aphylla ssp. hungarica), piros kígyósziszt (Echium russicum) elŕszeretettel legelik le az állatok.
G08		M	42	91M0 Pannon cseres-tölgyesek Nagyvad rágása, taposása.
N02	Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében	M	42	6240* Szubpannon sztyeppék, 6510 Sík és dombvidéki kaszálórétek (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis) 6520 Hegyi kaszálórétek 91M0 Pannon cseres-tölgyesek A csapadékszegény idŕszak kedvezŕlen átalakulási folyamatokat eredményezhet, az élhelyek nyár végére gyakran teljesen kiszáradnak. A szárazodás a fajkészlet szegényedését eredményezheti, hiszen az élhelyek átalakulása fajok eltŕnéséhez vezethet.

Jelentőség jelmagyarázata: H: magas jelentőségŕ, M: közepes jelentőségŕ, L: alacsony jelentőségŕ

Potenciális veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorolhatást?
B21	Mechanikai növényvédelmi módszerek erdészeti alkalmazása, kivéve a lombkoronaszint ritkítását	M	42	91M0 Pannon cseres-tölgyesek A cseres tölgyesek struktúrájához a cserjeszint is hozzátartozik. Amennyiben ez a szint eltávolításra kerül, az ide kötődő egyéb élőlények élettere szűnik meg, amely a tápláléklánc többi szintjére is kedvezőtlenül kihat.
E01	Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)	L	2-3	6520 Hegyi kaszálórétek Az erdészeti kiszállító út nyomvonalának rögzítése szükséges, mert számos utat használnak az időjárási viszonyok miatti járhatatlanság következtében, ezzel nő a taposási kár.
E09	Egyéb földi, vízi és légi közlekedési tevékenység	L	1	Zempléni futrinka (<i>Carabus zawadskii</i>) Az aszfalt utakon, erdei utakon közlekedő járművek főként hajnalban gyakran eltapossák, vagy elütik az aszfalton mászó csigákat, gilisztákat követő példányokat.
F31	Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása lakossági vagy rekreációs célból	L	1	Zempléni futrinka (<i>Carabus zawadskii</i>) Az élőhely esetleges elárasztása víztárolók, medencék építése a faj élőhelyét megszünteti.
L01	Természetes abiotikus folyamatok (pl. erózió, feliszapolódás, kiszáradás, elsüllyedés, szikesedés)	M	5	Zempléni futrinka (<i>Carabus zawadskii</i>) Aszályos száraz időszakban az élőhely takaró funkciója is csökken a növényzet elszáradása miatt.

Jelentőség jelmagyarázata: H: magas jelentőségű, M: közepes jelentőségű, L: alacsony jelentőségű

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

A kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű élőhelytípusok 6240* - Szubpannon sztyeppék, 6510 - Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba*

officinalis), 6520 - Hegyi kaszálórét, 91M0 - Pannon cseres tölgyesek, kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása.

Egyéb közösségi jelentőségű egyéb élőhelyek 6410 - Kékperjés láprét, meszes, tölgyes vagy agyagbemosódásos talajokon (**Molinion caeruleae**), 9130 - Szubmontán és montán bükkösök (**Asperulo-Fagetum**), 91E0* - Enyves éger (**Alnus glutinosa**) és magas kőris (**Fraxinus excelsior**) alkotta ligeterdő (**Alno-Padion**, **Alnion incanae**, **Salicion albae**), 91G0* - Pannon gyertyános-tölgyesek **Quercus petraea**-val és **Carpinus betulusszal**, 9180 - Lejtők és sziklatörmelékek Tilio-Acerion-erdő kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése.

A közösségi jelentőségű jelölt fajok közül magyar nőszirom (**Iris aphylla subsp. hungarica**), piros kígyószisz (**Echium russicum**), sárga gypjasszövény (**Eriogaster catax**), nagy tölzlepke (**Lycaena dispar**), zempléni futrinka (**Carabus zawadzskii**), vérfű hangyaboglárka (**Maculinea teleius**), populációinak megőrzése, életfeltételeik biztosítása.

Egyéb közösségi jelentőségű fajok, mint a leánykökörccsin (**Pulsatilla grandis**), a nagy szarvasbogar (**Lucanus cervus**), a csíkos medvelepke (**Euplagia quadripunctaria**), a harántfogú törpecsiga (**Vertigo angustior**), a sárgahasú unka (**Bombina variegata**), a farkas (**Canis lupus**), és egyéb védett fajok populációinak megőrzése, életfeltételeinek biztosítása, megőrzése, javítása.

Az átfedő HUBN10007 Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgygel különleges madárvédelmi terület miatt a területen táplálkozó, fészkelő, átvonuló közösségi jelentőségű madárfajok élőhelyének megőrzése, életfeltételeik biztosítása.

A Zempléni Tájvédelmi Körzettel való érintettség miatt a terület jellegzetes tájképi és természeti adottságainak, a földtani és felszínalaktani természeti értékeknek, a folyó- és állóvizeknek, az erdők és gyepek növénytakaságainak, növény- és állatfajainak megőrzése, a területen található történelmi, kultúrtörténeti értékek megővése.

3.2. Kezelési javaslatok

3.2.1. Élőhelyek kezelése

ÁA 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján 5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.

Az itt megfogalmazott kezelési javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölt értékek megőrzéséhez milyen kezelési eljárás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező eljárások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az eljárásokra csak utalást tesz. A tervkészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó eljárásokon túli, a célokhoz illeszkedő, kívánatos kezelést megfogalmazó eljárás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.

A természetvédelmi szempontból javasolt kezelések átláthatósága érdekében ún. kezelési egységeket (KE) állapítottunk meg, melyeket hasonló jellegű élőhelyfoltok alkotnak. A

kezelési egységek lehatárolása nem követi az ingatlan-nyilvántartási határokat, mivel a valós és a tényleges területhasználat ettől jelentősen eltérhet.

A kezelési egységek lefedik a teljes tervezési területet, tartalmaznak jelölt és nem jelölt élőhelytípusokat egyaránt. A kezelési egységeknél meghatározzuk azon intézkedéseket, melyek a jelölt élőhely és/vagy a faj megőrzése érdekében javasolunk, illetve az élőhelyfejlesztési lehetőségekre is kitérünk. Fontos a jogszabályokban nevesített kötelezően betartandó előírások és önkéntesen vállalható előírás-javaslatok elkülönítése. A fenntartó kezeléseknél már jogszabályokkal meghatározott érvényes szabályozási rendszerek is működnek (pl. a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet).

A kezelési egységek lehatárolása az egyes azonos kezelést igénylő élőhelyek (Á-NÉR szerinti elkülönítés) összevonásával jött létre. A vonatkozó térkép a 3.2.5. fejezetben található.

3.2.1.1. Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok

- A területen található források kifolyóinak környékét tisztán, hulladékmentesen kell tartani. A forrás környéki élőhelyek természeti állapota nem változtatható meg.
- NATURA 2000 jelölt élőhelyen szennyvíz-tisztítótelepek elhelyezésére ne kerüljön sor.
- Szeméttelpek NATURA 2000 jelölt élőhelyeken nem létesíthetők, az illegális személtelakásokat fel kell számolni.
- A területen bányatelek nem fektethetők, valamint bányanyitás nem támogatható.
- A területen meglévő utak nyomvonalát rögzíteni kell, az új utak nyomvonalát a NATURA 2000 területen kívülre javasolt tervezni, de minden esetben az Igazgatósággal előzetesen egyeztetni szükséges.
- A turisztikai célú fejlesztéseket – pl. turistautakat, pihenőket, kilátótornyokat – minden esetben egyeztetni kell az Igazgatósággal.
- Az elektronikus hírközlési építmények, a postai létesítmények elhelyezése esetén a vonatkozó jogszabályok előírásai érvényesek.
- Távközlési tornyok, szélerőművek, nagyméretű reklámtáblák elhelyezése nem javasolható a területen.
- A NATURA 2000 kijelölést megelőzően elfogadott településrendezési tervek esetén a NATURA 2000 területen található, meglévő épületek, építmények vonatkozásában (vízmű, major, tanya stb.) a NATURA 2000 terület fenntartási céljainak elérését nem veszélyeztető vagy nem sértő, és a NATURA 2000 terület jelölésekor jogszertően, jogerős engedélynek megfelelően folytatott tevékenység folytatható.
- A településrendezési tervben szabályos módon, NATURA 2000 kihirdetés előtt elfogadott beépítésre szánt terület kiterjedése és szabályozása esetében az adott területen a rendezési tervben meghatározott kiterjedésű területen, a településképi rendeletben megadott és a településképi arculati kézikönyvvel összhangban lévő beépítési százalékkal, meghatározott szabályozási értékekkel rendelkező épületek, építmények, komplexumok kialakíthatók. Azonban azoknak a paramétereknek a tekintetében, amelyeket a helyi építési szabályzat nem szabályoz, vagy egy intervallum megadásával szabályoz, ott a nemzeti park igazgatósággal is egyeztetett módon, hatósági engedélyezési eljárás keretében a NATURA 2000 kijelölés céljait szolgáló korlátozások léphetnek életbe.
- A területen a táborozás nem engedélyezhető.

- Védett területen kutatás csak ellenőrzött módon, a természetvédelmi hatóság engedélyével, a természetvédelmi kezelő hozzájárulásával végezhető. Csak Natura 2000 területen is javasolt a természetvédelmi kezelővel történő egyeztetés.

3.2.1.2. Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok

- Mesterséges vízkivétel a területen nem támogatható.
- A mederben és mederrézsíben csak olyan mértékig javasolt a felnőtt cserjék és bedőlt fák eltávolítása, ami a 91E0* élőhelyet nem veszélyezteti. Csak a mederbe bedőlt, illetve a kisvízi mederben felnőtt cserjék és fák eltávolítása javasolt.
- Vadgazdálkodás során, szóró telepítése gyepre és tisztásra kerülendő, preferált etetőanyagok: kizárólag tiszta (kihelyezés előtt külön átrostált) szemes vagy csöves kukorica, valamint talajrárakódásoktól megtisztított répa, illetve darabos lédús takarmány (pl. alma).

3.2.1.3. Gyeppek

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Gyeppek esetében legfontosabb feladat a nyílt, inváziós és gyomfajoktól mentes, természetes növénytakaróval fedett élőhelyek megőrzése, fenntartása. Ezen cél elérése érdekében elengedhetetlen az antropogén hatásra kialakuló tözések megelőzése, a gyeppek eltartó képességének megfelelő állatszámú történő legeltetése, és kímélő agrotechnika kiválasztása, a jelölő fajok életmenetét, virágzását, fészkelését és fiókanevelését figyelembe véve kaszálási időpont és módszer megválasztása. A legeltetés csak a kevésbé sérülékeny területeken javasolható.

Egyes közösségi jelentőségű állatfajok számára kifejezetten szükséges bizonyos mértékű cserje meghagyása pl. sárga gyapjasszövő esetén, ezért cserjéket mozaikosan, szórt elhelyezkedésben, vagy a mezsgyék mellett szükséges meghagyni.

A vad által okozott gypfeltúrások elegyengetése, minden esetben egyedi elbírálást, az igazgatósággal való előzetes egyeztetést igényel.

A vadgazdálkodási létesítmények (sózó, szóró, vadetető) gyepen történő elhelyezését a gyomosító, a vad koncentrált túrása, taposása okozta károsító hatása miatt javasolt elkerülni.

Gazdálkodáshoz köthető konkrét kezelési előírás-javaslatok

Gazdálkodáshoz köthető kötelezően betartandó előírások

A NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet, az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet előírásai kötelező érvényűek. Ezen előírásokat külön nem jelezzük a részletes javaslatok között.

A természetföld hasznosítására és a földvédelemre vonatkozó rendelkezéseket a természetföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény is megállapítja, ezeket is be kell tartani.

306/2010 Kormányrendelet a levegő védelméről az égetésre vonatkozó előírások.

259/2011. (XII.7) Korm. rendelet, mely többek között a tűzvédelmi bírságról is szól.

Vízügyi szempontból a 1995. évi LVII. törvény, 83/2014 (III.14) Korm. rendelet, 223/2014 (IX.4) és 120/1999. (VII.6) Korm. rendeletek.

Gazdálkodáshoz köthető önkéntesen vállalható kezelési javaslatok

1. KE-1

(a) Kezelési egység kódja: KE-1

(b) Kezelési egység meghatározása: Magas fűvel nedves gyepek, magassásosok

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NATURA 2000 élőhelyek: -

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- B5 - Nem zsombékoló magassásrétek
- OB - Jellegtelen üde gyepek
-

Érintett közösségi jelentőségű fajok: Vértel hangyaboglárka (*Maculinea teleius*), nagy tölzlepke (*Lycaena dispar*), harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*), csíkos medvelepke (*Callimorpha quadripunctaria*), haris (*Crex crex*)

Érintett területek:

Kezelési egység	Helység	Erdőrészlet	Kezelési egység által érintett terület (ha)	HRSZ
KE-1	BASKÓ	-	7,68	0115/1, 0102/5-7, 0141, 050, 097/91, 096

(d) Javasolt eljárások

Kód	Gyepterületekre vonatkozó kezelési-javaslatok	Magyarázat
GY01	Felülvetés nem megengedett.	
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.	
GY09	Fogasolás nem megengedett.	
GY10	Tárcsázás nem megengedett.	
GY13	Kiszántás nem megengedett.	
GY14	Felázott talajon munkavégzés nem megengedett.	
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.	Mindkettő lehetséges, de csak az egyik választható adott évben. Egyszerre nem javasolt a túlhasználat elkerülése miatt.
GY23	A felhalmozódott fűtávar eltávolítása	
GY26	Inváziós fás szárúak mechanikus irtása.	
GY28	A gyepek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórtan jelentkező hasonló cserjék megőrzése.	
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.	
GY45	A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges.	

GY59	Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.	
GY62	A gyepen legelészárított terület kialakítása, ami nem haladja meg a parcella 30%-át.	Az Őrsi vérfűves foltokban kell kijelölni, és a vérfű hangyaboglárkának megfelelő időpontban kaszálni (június 15. előtt vagy október 1. után).
GY67	Legeltethető állatfajta: szarvasmarhafélék	szarvasmarha
GY68	Legeltethető állatfajta: juh	
GY70	Legeltethető állatfajta: lófélék (ló, szamár)	
GY75	Kaszálás augusztus 1. után lehetséges.	Haris revírfoglalás esetén a NPI által kijelölt területen.
GY79	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepter állapotának megfelelő természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe véve kaszási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszási terv végrehajtása.	
GY94	10-15% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.	Vérfű hangyaboglárkák élőhelyen vérfűves gyepterben az ANPI által kijelölt területen.
GY99	A kaszálatlan területet évente más helyen történő kialakítása.	
GY101	Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszási időpont után szabad kezdeni.	
GY98	A kaszálatlan területet kaszálonként más helyen történő kialakítása.	
GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása.	
GY109	A lekaszált inváziós növények eltávolítása a területről a kaszálást követő 30 napon belül.	
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak nem helyezhető el.	
GY117	Éjszakai helyek, ideiglenes karámok és jászágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park-igazgatósággal egyeztetni szükséges.	
Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó kezelési javaslatok	
VA03	A területen szóró, vadetető szóó nem létesíthető	

(e) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok

Az inváziós fajok irtásával (pl. aranyvessző fajok) és a legelés mérséklésével a természetes gyepszerkezet helyreállítható, míg a cserjék visszaszorításával az árnyékolás megszüntethető. A regenerálódó, gyepesedett szántókat feltörni már nem javasolt, azokat célszerű átminősíteni gyepké.

(f) Kezelési javaslatok indoklása

A nedves gyepes és a bennük élő jelölő fajok érzékenyek a taposásra, ezért sem a szárazítás, sem a nagy állatlétszámmal történő huzamosabb legeltetés nem tesz jót az élőhelynek. Mivel a vérfű hangyaboglárka tápnövénye az Őszi vérfű, és egészen Őszig a virágzati fejcskében van a hernyó, a kaszálást októberig el kell halasztani, legalábbis az azévi kaszálásból kihagyott területeken. Potenciálisan haris fészkelőhelyek is ezek a gyepes, ezért a sávos vagy mozaikos kaszálás előnyös, valamint révényekben csak a költés befejeztével lehet azt végrehajtani. Mivel védett fűzfajok is előfordulnak e területen a kímélő szelektív cserjeirtás a célravezető.

2. KE-2

(a) Kezelési egység kódja: KE-2

(b) Kezelési egység meghatározása: láprétek, mocsárrétek

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NATURA 2000 élőhelyek:

- 6410 Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (***Molinion caeruleae***)
- 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (***Alopecurus pratensis***, ***Sanguisorba officinalis***)

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- B1a - Nádas
- B4 - Zombékosok
- D2 i Kékperjés láprét
- D34 i Mocsárrét
-

Érintett közösségi jelentőségű fajok: Vérfű hangyaboglárka (***Maculinea teleius***), nagy tőzlepke (***Lycaena dispar***), harántfogú törpecsiga (***Vertigo angustior***), csíkos medvelepke (***Callimorpha quadripunctaria***), haris (***Crex crex***)

Érintett területek:

Kezelési egység	Helység	Erdőrészlet	Kezelési egység által érintett terület (ha)	HRSZ
KE-2	BASKÓ	124A, B	9,07	0115/1-2, 0101/36-37, 0107

(d) Javasolt eljárások

Kód	Gyepterületekre vonatkozó kezelési-javaslatok	Magyarázat
GY01	Felülvetés nem megengedett.	
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.	
GY09	Fogasolás nem megengedett.	
GY10	Tárcsázás nem megengedett.	
GY11	Hengerezés nem megengedett.	
GY13	Kiszántás nem megengedett.	
GY14	Felázott talajon munkavégzés nem megengedett.	
GY15	Tűzpázták létesítése nem megengedett.	
GY20	Kizárólag kaszálással történő hasznosítás.	A vérfüves gyeptelepeken javasolt.
GY23	A felhalmozódott fűtároló eltávolítása.	
GY26	Inváziós fűszárak mechanikus irtása.	
GY28	A gyepek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórta jelentkező cserjék megőrzése.	
GY29	Cserjéirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.	
GY75	Kaszálás augusztus 1. után lehetséges.	Haris revírfoglalás esetén a NPI által kijelölt területen.
GY79	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának megfelelő természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe véve kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.	
GY94	10-15% kaszátlan terület meghagyása parcellánként.	Vértes hangyabogláros élőhelyen vérfüves gyepterületen az ANPI által kijelölt területen.
GY99	A kaszátlan területet évente más helyen történő kialakítása.	
GY101	Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási időpont után szabad kezdeni.	
GY102	A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszátlan területbe beletartozhatnak.	
GY109	A lekaszált inváziós növények eltávolítása a területről a kaszálást követő 30 napon belül.	

GY110	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: szeptember 1.	
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak nem helyezhetők el.	
Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó kezelési javaslatok	
VA03	A területen szóró, vadetető, szóó nem létesíthető	

(e) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok

Az egyik élőhelyen Árdítási kísérletet tett a tulajdonos, így ma a némileg leromlott **ÁMoliniás** egészén, sínylevél, vagy már kiszáradt tölgy újulat látható, de megindult a rezgőnyaras szukcesszió is. A kékperje tövek elfordulása az élőhely eredeti kiterjedését jelzi. A degradált élőhely további leromlása a tölgytelepítési kísérlet felszámolásával és kíméletes kaszálással elérhető. Javasolt ezen területek tisztásként való nyilvántartása.

(f) Kezelési javaslatok indoklása

A kis kiterjedésű nádas foltokat, és a magasságréteket a Tekeres-patak mentén, mint fontos élő- és táplálkozóhelyeket kímélni és megőrizni szükséges, ezért az itt megfogalmazott javaslatok - gypszerkezetet rontó legeltetés és a szárazzás elkerülése - ezt a cél szolgálja.

3. KE-3

(a) Kezelési egység kódja: KE-3

(b) Kezelési egység meghatározása: száraz és félszáraz gyepek és cserjésedő állományaik

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NATURA 2000 élőhelyek:

- 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórét (***Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis***)
- 6240* Szubpannon sztyeppék

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- E2 - Veres csenkeszes rétek
- H3a - Köves talajú lejtősztyeppék
- P2b - Galagonyás kökényes száraz cserjések
-

Érintett közösségi jelentőségű fajok: magyar nárszirom (***Iris aphylla subsp. hungarica***), piros kigyószisz (***Echium russicum***), leánykökörcsin (***Pulsatilla grandis***), sárga gyapjasszövő (***Eriogaster catax***), haris (***Crex crex***)

Érintett területek:

Kezelési egység	Helység	Erdőrészlet	Kezelési egység által érintett terület (ha)	HRSZ
-----------------	---------	-------------	---	------

KE-3	BASKÓ	BAS19B BAS20A BAS21A BAS21B BAS21TI1 BAS21TI2 BAS21TI3 BAS21TN BAS26TI BAS27B BAS28TI1 BAS28TI2 BAS29B BAS29TI BAS33TI2 BAS123A BAS124A BAS124B BAS126A BAS128A BOL7TN	104,4	0170, 0220, 0143/81, 0150, 0145, 0147/2, 0148, 0129/2, 0141, 0140/2-10, 0139/7-11, 102/1- 2, 5-7, 101/37, 0103/1-2, 0119, 0129/1, 0124/1, 0129/1, 0112, 0111/3, 0115/3, 0124/2, 0125/2, 0116/1, 3, 4,
------	-------	--	-------	---

(d) Javasolt elírások

Kód	Gyepterületekre vonatkozó kezelési-javaslatok	Magyarázat
GY01	Felülvetés nem megengedett.	
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.	
GY09	Fogasolás nem megengedett.	
GY10	Tárcsázás nem megengedett.	
GY11	Hengerezés nem megengedett.	
GY13	Kiszántás nem megengedett.	
GY14	Felázott talajon munkavégzés nem megengedett.	
GY15	Tűzpázták létesítése nem megengedett.	
GY20	Kizárólag kaszálással történő hasznosítás.	
GY23	A felhalmozódott fűtávar eltávolítása.	
GY26	Inváziós fás szárúak mechanikus irtása.	
GY28	A gyepek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórtan jelentkező káros cserjék megőrzése.	
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.	
GY75	Kaszálás augusztus 1. után lehetséges.	Haris revírfoglalás esetén a NPI által kijelölt területen.
GY79	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának	

	megfelelő természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.	
GY99	A kaszálatlan területet évente más helyen történő kialakítása.	
GY101	Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási időpont után szabad kezdeni.	
GY102	A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszálatlan területbe beletartozhatnak.	
GY109	A lekaszált inváziós növények eltávolítása a területről a kaszálást követő 30 napon belül.	
GY110	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: szeptember 1.	
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak nem helyezhetők el.	
Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó kezelési-javaslatok	
VA03	A területen szóró, vadetető, szóó nem létesíthető	

(e) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok

Kis területű élőhelyfoltok, de mint élőhely mozaikok és mint táplálkozó helyek mindenképpen figyelmet érdemelnek. A területeken megindult a spontán cserjésedés és a legeltetett területek gyomosodnak. Valószínűsíthető, hogy a nem legeltetett területeken a szukcessziós nyomás elrehaladtával a beerdősülés is bekövetkezik. Javasolt a cserjésedett területeken a cserjeirtás, esetleg szárazzás.

(f) Kezelési javaslatok indoklása

Mivel kis kiterjedésű élőhelyfoltokról van szó, melyen a piros kígyószisz és a magyar nŕsirom is előfordul, ezek kímélete szükséges. A legeltetés taposási és rágási kárral járna, növelve ezzel a vad növényzetben okozott rágási kárát. A vadgyümölcsfák megőrzését, az odvas fák kíméletét madárvédelmi szempontból is javasoljuk.

3.2.1.4. Erdők

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A terület körzeti erdőtervei 2010 után (2011 és 2014-ben) készültek, így bennük a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok hosszú távú fenntartásának szempontjai részben már megjelennek.

A jelölő pannon cseres tölgyesek a törvény definíciója alapján szinte kizárólag

származékerdőknek tekinthetők: elegyfajokban döntően szegények, a holtfa nagymértékben hiányzik, a cserjeszint sokszor ott is hiányzik, ahol a termőhelyi körülmények ezt lehetővé tennék. A természet szerinti erdő közé a szukcesszív erdő egy részét, a bükkösök egyes állományait valamint a talajvédelmi erdő egy részét sorolhatjuk.

Ajánlott a hátrahagyott holtfa mennyiségére a jövőben hangsúlyt fektetni, állománytól függően 5-20 m³/ha-os mértéke javasolt. Ez nagyságrendekkel javítja számos élőlény (pl. szaproxilofág rovarok) állományainak megtelepedési és fennmaradási esélyeit. A földön fekvő holtfa kímélete is elengedhetetlen a megfelelő természetességi állapot eléréséhez. Meghagyhatóak az álló, rossz egészségi állapotú lombos fák is, ha értékfát nem zavarják, így plusz beavatkozás nélkül. Át az erdő álló, majd fekvő holtfához.

A sérülékeny termőhelyen álló, véderdő jellegű és általában természetvédelmi szempontból is jelentős erdő kisebb, önálló erdőrészekként nem leválasztható állományaiban is az erdő részlet egészéhez viszonyítva is differenciált erdőkezelést kell biztosítani. A véderdő jellegű foltok általában aktív gazdálkodás nélkül, a természetes erdődinamikai folyamatokra alapozva tartandók fenn.

A területen már megindult a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok alkalmazása, kívánatos ennek minél nagyobb területre való kiterjesztése és a természetes felújítási módok alkalmazása.

A beavatkozásokkal érintett erdő állománynevelése (tisztítások, esetleg gyérítések) során az őshonos elegyfajok egyedei kímélendők, visszahagyandók. Idegenhonos fafajokkal elegyes erdőben a munkákat az őshonos fafajok megtartásával, az idegenhonos fafajok rovására kell elvégezni. A nevelési munkák során kerülni kell az egyenletes hálózatot kialakító, szerkezet homogenizáló jellegű beavatkozásokat, törekedni kell a szerkezeti változatosság (alsó lombkoronaszint, cserjeszint, böhöncök, mikroélőhelyek, stb.) megtartására, fokozására.

A vágásos és átalakító üzemmódba sorolt erdőknél, a termőhelyi viszonyok és az állományok egészségi állapota függvényében, a lehető legmagasabb vágáskorok alkalmazását kell célul kitűzni.

A természetmegőrzési területen belül az állománytípusok jövőbeni kívánatos arányát és térbeli mintázatát a potenciális természetes erdő társulások eloszlása határozza meg. A távlati célállomány-típusok minden erdő területén a termőhelyi viszonyoknak megfelelő, őshonos fű és elegyfajok alkotta, a potenciális természetes erdő társulásoknak megfelelő állománytípusok lehetnek.

Kulcseleme az erdő jó állapotban való fenntartásának az alkalmazott fakitermelési és közelítési technológia. A teljes fában vagy hosszúfában történő vonszolós közelítés nagyon sok kárt okozhat a visszamaradó állományban, az aljnövényzetben, az erdő talajhoz kötött elforduló mikroélőhelyekben és magában a talajban is. Minél nagyobb arányban szükséges tehát a faanyag megemelt formában való mozgatása, illetve a kíméletes közelítési módok (ideértve a lovas közelítést is) alkalmazása. Fontos szempont továbbá a fakitermelési munkák (faanyag-felkészítés, faanyag-mozgatás, vágásterület-rendezés) időpontjának, időjárási körülményeinek, illetve talajállapotának megválasztása. Ezeket a feladatokat elsősorban a fű vegetációs és költési időszakon kívül (augusztus 15. és március 15. között) szükséges elvégezni.

Az erdő jó természetességi állapotának megőrzéséhez és fejlesztéséhez, valamint az erdei biodiverzitás védelméhez hozzátartozik a mikroélőhelyek megtartása és bővítése is. A mikroélőhelyek részben termőhelyi eredetűek (pl. források, erek, patakok, kisvízállások), részben a faállomány-szerkezet függvényében vannak jelen (pl. álló és fekvő holtfa, facsonk, hasadt-törött fák, üreges-odvas törzsek).

Az erdőben folytatott gazdálkodási/kezelési célzatú beavatkozások során minden esetben tekintettel kell lenni a NATURA 2000 jelölő fajok (és természetesen más értékes, védett

fajok) populációnak megőrzésére, életfeltételeik biztosítására. Az egyes növény- és állatfajok érdekében foganatosítható intézkedések: a lelőhely, szaporodási hely és környékének gazdálkodás alóli (időszakos vagy teljes) mentesítése, az adott élőlénycsoport számára szükséges közeg (pl. holtfa, odú, cserjeszint, táplálkozási kapcsolatok révén releváns fafaj) megtartása-megjelenítése, az egyéb veszélyeztető tényezők elhárítása.

A vadkár nyomai a tervezési terület erdőállományaiban is megmutatkoznak: a vaddisznó-populáció főleg taposással, a feltalaj feltúrásával, átforgatásával, makkfelszedéssel, a növényevők az újulat rágásával okoznak kárt. A felmerülő problémával szemben az egyetlen lehetséges – mielőbb megvalósítandó – megoldás a térségi szintű vadlétszám-csökkentés.

Gazdálkodáshoz köthető konkrét kezelési elírás- javaslatok

Gazdálkodáshoz köthető kötelezően betartandó elírások

Az erdők és fásítások esetében az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvényben, és a végrehajtására kiadott 61/2017 (XII.21.) FM rendeletben foglaltak, az Erdőbényei Erdőtervezési Körzet és a Fonyi Erdőtervezési Körzet erdőterv rendeletei (96/2011 (X.17.) VM rendelet és a 47/2017 (IV. 24. VM rendelet) által elírt vonatkozó erdőgazdálkodási szabályok kötelező érvényűek.

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet elírásai erdők esetében is kötelező érvényűek. Ezen elírásokat külön nem jelezzük a részletes javaslatok között.

Gazdálkodáshoz köthető önkéntesen vállalható kezelési javaslatok

1. KE-4

(a) Kezelési egység kódja: KE-4

(b) Kezelési egység meghatározása: Égerligetek

A Tekerés-patak mentén megmaradt patak-menti égeres élőhely. Idősebb, többször sarjztatott fák keskeny sora a patak mellett, elegyfajként magas kőris, hegyi juhar, gyertyán, törékeny fűz jelenik meg helyenként. Néhol a mocsári sás (*Carex acutiformis*) borítása jelentős. A faluhoz közelebb eső részeit a marhalegeléssel összefüggő taposás degradálja. A szurdokhoz közelebbi állományok természetesebbek. Az égerligetek kis kiterjedésű, természeti értékekben gazdag élőhelyek.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NATURA 2000 élőhelyek:

- 91E0* Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- J5 - Égerligetek

Érintett közösségi jelentőségű fajok: sárgahasú unka (*Bombina variegata*), zempléni futrinka (*Carabus zawadzskii*), harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*)

Érintett területek:

Kezelési egység	Helység	Erdőterület	Kezelési egység által érintett terület (ha)	HRSZ
KE-4	BASKÓ	BAS21D BAS21F BAS21F BAS21G BAS21TI2 BAS111C BAS112D BAS123A BAS123A	8,6	0129/1, 0110/2, 095, 0109, 0102/7, 0115/1, 0103/2, 0107

(d) Javasolt elírások

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési-javaslatok	Magyarázat
E03	A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében az erdőterület erre alkalmas erdőterületeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökös vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.	Amennyiben a gazdálkodó vállalja.
E04	Közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok populációinak, továbbá a természetes és természetstabilizált erdő 100 m-es körzetében idegenhonos fafajok telepítésének korlátozása.	
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).	
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közlekedési nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.	
E10	Meghatározott erdőterületekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.	
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állomány szélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévő szegély fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az idegenhonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).	A ligeterdő szegélyeinek fenntartása (ahol van), az idegenhonos fafajú törzsek kitermelése.
E15	A kijelölt területen az erdőneveléssel kapcsolatos erdőgazdálkodási tevékenység elhagyása (beleértve a közlekedést és készletezést is).	
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.	Alkalmazandó, ahol egyáltalán nem történik nevelésvégzés, vagy

		véghasználat.
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.	
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az el- és véghasználatok során.	
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkenek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	E20 kiegészítése az időbeli korlátozásra vonatkozóan. A térbeli és időbeli korlátozást is a fokozottan védett madárfaj igényei alapján í összhangban a madárvédelmi területre (SPA) megfogalmazott irányelvekkel í kell megállapítani. Iránymutató szakirodalom: Pongrácz í Horváth 2010.
E21	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén többségében legalább 20 cm átmérő elérhető és/vagy fekvő holtfa folyamatos fenntartása.	
E24	Az erdőrészleteken belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek kijelölése és háborítatlanságának biztosítása.	Az idegenhonos, intenzíven terjedő és inváziós fafajok (pl. akác, fenyő) eltávolítását ez esetben is biztosítani szükséges.
E26	Az elhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.	Alkalmazandó, ahol egyáltalán történik nevelővágás.
E27	A természetes erdőársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.	Alkalmazandó, ahol egyáltalán történik nevelővágás.
E28	Természetes-, természetsszerű- és származék természetességi állapotú erdőben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.	Alkalmazandó, ahol egyáltalán történik nevelővágás.
E33	Természetes, természetsszerű és származék erdőben a tarvágás mellőzése.	
E35	Fahasználatok során a kitermelt faanyag vonszolásos közelítésének mellőzése. A faanyagot rövid fában, emelve kell közelíteni.	Ahol csak lehet, rövidfában és megemelve kell megoldani a közelítést és kiszállítást.

E36	Az adott erdőrészletben véghasználat esetén szálalóvágás alkalmazása.	A gazdálkodással érintett, vágásos üzemmódba sorolt állományokban minél nagyobb arányban.
E38	Ír shonos fafajú állományok véghasználata során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az időse állomány összetételét jellemző formában.	Alkalmazandó, ahol egyáltalán történik véghasználat.
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.	A lehetőségekhez képest a legnagyobb mértékben (holtfa, gyökértányérok, magas tuskók, böhöncös fák stb.).
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során, az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A törés és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.	
E41	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása.	Augusztus 15. és március 15. között lehetséges fakitermelés.
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.	Lehetőség szerint. Az alternatív megoldás a gallyak aprítása lehet.
E52	Ír shonos fafajú faállomány tájhonos fajokkal történő felújítása.	Az éger- és fűzligetek fű- és elegyfajfajainak alkalmazásával.
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.	
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtakarulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.	
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő inváziós lágy és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.	
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.	A vizes élőhely jelleg miatt a vegyszerhasználat minimalizálása szükséges!
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.	
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.	

E84	Fakitermelés tervezése során az érintett erdőterületek korosztály-eloszlásának javítása. Térben változó erélyű nevelővágások végzése, az alsó szint és az átlagkornál fiatalabb egyedek kímélete.	Elsősorban a méretbeni eloszlás javítására kell koncentrálni, ha egyáltalán történik egy ligeterdőben valamilyen beavatkozás.
E87	Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód fenntartása.	Ahol a ligeterdő esetleg ilyen üzemmódban vannak.
E94	Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével.	Ahol egyáltalán felmerül az egészségügyi termelés kérdése.
E95	A talajszinten odúval rendelkező fák kivágása magas tuskó visszahagyásával, az odú megőrzésével.	Ahol egyáltalán történik nevelővágás, vagy véghasználat.
E96	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység időbeli korlátozása.	A térbeli és időbeli korlátozást is a fokozottan védett madárfaj igényei alapján í összhangban a madárvédelmi területre (SPA) megfogalmazott irányelvekkel í kell megállapítani. Iránymutató szakirodalom: Pongrácz í Horváth 2010.
Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó kezelési-javaslatok	Magyarázat
VA01	Szóró, szóó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

(e) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok

Az állományok hosszú távú fenntartása elsősorban a kapcsolódó területek védőfunkciójának biztosításával lehetséges, így ezeken a szomszédos területeken olyan típusú élőhelyfejlesztési lépések (pl. szántó-gyep konverzió, gyomos területek rendszeres kaszálása) javasolhatók, melyek az égeresek táji szintű ökológiai hálózatba illesztését, illetve a gazdálkodási környezet melletti fenntartását egyaránt megoldják.

(f) Kezelési javaslatok indoklása

Mivel az élőhely faluhoz közelebb eső részeit a marhalegeléssel összefüggő taposás degradálja, szükséges a legeltetés korlátozása. A túllegeltetés a harántfogú törpecsiga és a zempléni futrinka életfeltételeit is rontja. Az égerligetek egyébként is kis kiterjedésű, természeti értékekben gazdag élőhelyek. A jelenleg érvényben levő erdőtervek alig tartalmazznak az élőhelyre vonatkozó előírásokat. Az égerligetek a fennmaradását minimális kezelések végzésével, hosszabb távon a természetes erdődinamikai folyamatokra támaszkodva lehet csak biztosítani. Az állományok ugyanakkor egykorúak és a természetes felújulás problémás.

2. KE-5

(a) Kezelési egység kódja: KE-5

(b) Kezelési egység meghatározása: Zonális erdők

A cseres tölgyes és a cser nélküli száraz tölgyesek a tervezési terület fás élőhelyei között a leggyakoribb közösségi jelentőségű élőhelyek. Az állományok főleg állami területen állnak, a legtöbb a vágásos gazdálkodás nyomait viseli magán, a szerkezeti diverzitás itt is kirívóan alacsony; hiányoznak a nagyméretű, változatos ágfejlődésű böhöncök, nagyon kevés a holtfa (főleg az álló). A bükkös a tervezési területen is túlnyúlik, dél felé gyertyános-kocsánytalan tölgyesekkel érintkezik. Az állományok egyrészt elegyfajokban helyenként és viszonylag gazdagok (barkócaberkenye, gyertyán, cseresznye, hársak, hegyi juhar), de strukturális diverzitásuk nagyon szegényes, jellemzően egykorú, egyszintes állományok, ahol a vadkár gátolja a felújulást és a holtfa (álló és fekvő egyaránt) nagyon kevés vagy nem létezik.

A gyertyános tölgyesek hűvösebb (északias-keleties) kitettségekben, emellett völgyi, vagy plató helyzetben, a cseres-tölgyesekkel, bükkösökkel, valamint tölgyes jellegű törmeléklejtő-erdőkkel érintkezve találhatóak. Az élőhely a vágásos gazdálkodás nyomait viseli magán. A szerkezeti diverzitás alacsony; hiányoznak a nagyméretű, változatos ágfejlődésű böhöncök, nagyon kevés a holtfa (főleg az álló). A lékek alatti felújulást a vadkár veszélyezteti.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NATURA 2000 élőhelyek:

- 91G0* - Pannon gyertyános-tölgyesek ***Quercus petraea***val és ***Carpinus betulus***szal
- 9130 - Szubmontán és montán bükkösök (***Asperulo-Fagetum***)
- 91M0 - Pannon cseres tölgyesek
-

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- K2 i Gyertyános kocsánytalan tölgyesek
- K5 - Bükkösök
- L2a i Cseres kocsánytalan tölgyesek és cser nélküli száraz tölgyesek
- L4a i Nyílt mészkőrű tölgyesek
- L4b i Zárt mészkőrű tölgyesek
- K7b i Mészkőrű gyertyános-tölgyesek

Érintett közösségi jelentőségű fajok: sárgahasú unka (***Bombina variegata***), zempléni futrinka (*Carabus zawadzskii*), nagy szarvasbogár (***Lucanus cervus***), farkas (***Canis lupus***), fehérhátú fakopács (***Dendrocopus leucotos***)

Érintett területek:

Kezelési egység	Helység	Erdőrészlet	Kezelési egység által érintett terület (ha)	HRSZ
KE-5	BASKO	BAS19A BAS19B BAS20A BAS21A BAS21B BAS21TI1 BAS21TN BAS22A BAS22B BAS22C BAS25A BAS25B BAS26A BAS26TI BAS27A BAS27B BAS27TI2 BAS28A BAS28B BAS28C BAS28TI1 BAS28TI2 BAS29A BAS29B BAS29C BAS29D BAS29E BAS29TI BAS30A BAS30B BAS30D BAS30E BAS30F BAS30F BAS30G BAS30TI BAS31A BAS32A BAS32B BAS32C BAS32D BAS32TI BAS33A BAS33B BAS33C BAS33TI1 BAS33TI2 BAS111A BAS111B BAS111C BAS112A	276,8	011/3, 09/1, 0111/2, 0115/2, 0104, 0150, 0148, 0129/1, 0152, 0147/2-1, 0143/8, 0105, 0103/2, 0145

		BAS112B BAS112C BAS112D BAS112E BAS123A BAS124B BAS124D BAS128A BAS138A BOL6NY BOL7A BOL7B BOL7C BOL7D BOL7E BOL7F BOL7TN		
--	--	---	--	--

(d) Javasolt elírások

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési-javaslatok	Magyarázat
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.	Erdőfelújításra vonatkozóan is.
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függetlenül meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	
E23	A kijelölt egyéb részletek (tisztás, cserjés, erdei vízfolyás és tó, kopár) részleges vagy teljes háborítatlanságának biztosítása.	
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).	A természetvédelmi kezelésért felelő szerv munkatársaival egyeztetni szükséges kivéve az erdészeti hatósági nyilvántartásban szereplő meglévő utakat.
E28	Természetes-, természet szerű- és származék természetességi állapotú erdőben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.	
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.	
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.	
E35	Fahasználatok során a kitermelt faanyag vonszolásos közelítésének mellőzése. A faanyagot rövid fában, emelve	

	kell közelíteni.	
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.	A lehetőségekhez képest a legnagyobb mértékben (holtfa, gyökértányérok, magas tuskók, böhöncös fák stb.).
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során, az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A törés és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.	
E41	A fakitermelés elvégzésére idő és térbeli korlátozás megállapítása.	Fakitermelés augusztus 15. és március 15. között lehetséges.
E51	Felújítás tájhonos fajokkal, illetve célállománnyal.	
E56	Természetközeli állapotú fátlan élőhelyekkel határos erdőterületek felújítása tájhonos fajokkal, illetve célállománnyal.	
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos faj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.	
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő inváziós lágyszárú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.	
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az idegenhonos fajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.	
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következők mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színezőanyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő lágyszárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében a kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren a gyalogakác kivételével a fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadás mentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható	Amennyiben szükséges.

	vegyszer. ÁVékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenés mentes kijuttatással.	
E71	A tŰzpászták, nyiladékok az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.	Lehetőség szerint. A visszaszorítás megkezdését elŰzetesen be kell jelenteni a természetvédelmi kezelőnek.
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.	A visszaszorítás megkezdését elŰzetesen be kell jelenteni a természetvédelmi kezelőnek.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.	
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.	
E78	A természetvédelmi szempontból értékes gyepterületekkel érintkező állományok esetében a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett szélességben erdőszegély kialakítása.	
E81	Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett.	
E82	Tuskóprizmák, tuskópászták nem létesíthetők.	
E96	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység időbeli korlátozása.	E20 kiegészítése az időbeli korlátozásra vonatkozóan. A térbeli és időbeli korlátozást is a fokozottan védett madárfaj igényei alapján í összhangban a madárvédelmi területre (SPA) megfogalmazott irányelvekkel í kell megállapítani. Iránymutató szakirodalom: Pongrácz í Horváth 2010.
Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó kezelési-javaslatok	
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

(e) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok

Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló intézkedések kezelési, fenntartási javaslatok részét képezik. A KE-9 kezelési egységhez sorolt 11 többnyire ezen egységgel közvetlenül érintkező 11 telepített erdő (fenyvesek, Rhonos lombos fajokkal elegyes fenyves származékerdők) jelentős része szerkezetátalakítással cseres-tölgyesekké vagy gyertyános-tölgyesekké alakíthatók.

(f) Kezelési javaslatok indoklása

A javasolt kezelések az erdő természetességének javulását (pl. holtfa mennyisége és aránya, biotópok és egyéb mikroélőhelyek megőrzése, elegyesség fenntartása vagy javítása) illetve az itt élő közösségi jelentőségű fajok és védett természeti értékek megőrzését szolgálják (pl. időbeni és térbeli korlátozások).

3. KE-6

a) Kezelési egység kódja: KE-6

(b) Kezelési egység meghatározása: Tölgyes jellegű sziklaerdő és tetőerdő, törmeléklejtő-erdő, szurdokerdő

Az élőhelyek köves sziklás váztalajhoz kötődnek, de változatos termőhelyeken jelennek meg, és változatos képet mutatnak. Azonban a foltok közös jellemzője a közepesen meredek vagy meredek köves lejtőn való megjelenés, a közepes növekedési erővel (20-23m) bíró kocsánytalan tölgy uralma, valamint a gyenge vagy közepes cserjeszint.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NATURA 2000 élőhelyek:

- 9180* Lejtő és sziklatörmelékek **Tilio-Acerion**-erdő
-

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- LY1 1 Szurdokerdő
- LY2 1 Törmeléklejtő-erdő
- LY4 1 Tölgyes jellegű sziklaerdő és tetőerdő

Érintett közösségi jelentőségű fajok: sárgahasú unka (***Bombina variegata***), zempléni futrinka (***Carabus zawadzskii***), nagy szarvasbogár (***Lucanus cervus***), farkas (***Canis lupus***)

Érintett területek:

Kezelési egység	Helység	Erdőrészlet	Kezelési egység által érintett terület (ha)	HRSZ
-----------------	---------	-------------	---	------

KE-6	BASKO	BAS19B BAS21A BAS21B BAS21D BAS21E BAS21G BAS21T BAS22B BAS30A BAS30B BAS30C BAS30F BAS30G BAS31A BAS32A BAS32C BAS33B BAS33C BAS135A BAS135T BOL7A BOL7C BOL7D BOL7E BOL7F	42,9	0143/81, 0149, 0110/8, 0110/5, 0115/3	0150, 0112, 011/3, 0117,
------	-------	---	------	---	-----------------------------------

(d) Javasolt elírások

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési-javaslatok	Magyarázat
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).	
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével	
E10	Az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.	
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	A fészkelési időszakhoz igazodó időbeni korlátozást és annak térbeli hatályát az előforduló fokozottan védett madárfaj igényei alapján í összhangban a madárvédelmi területre (SPA) megfogalmazott irányelvekkel í kell megállapítani. Iránymutató szakirodalom: Pongrácz í Horváth 2010.

Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó kezelési-javaslatok	Magyarázat
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani.	
VA03	A területen szóró, vadetető, szóó nem létesíthető	

(e) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok

A szurdokerdőrk törmelékletű erdőrk, tölgyes jellegű sziklaerdőrk és tetőerdőrk esetében az élőhelyek és a fajok védelme érdekében a teljes érintetlenség biztosítása volna kívánatos, de mivel ez gazdasági rendeltetésük miatt nem megvalósítható, az erdőfelújítások során a meglévő elegyességet, állományszerkezeti változatosságot (szintezettség, mozaikosság) meg kell tartani, lehetőség szerint növelni az erdősítések felújítása, pótlása, ápolása során.

(f) Kezelési javaslatok indoklása

A javasolt kezelések az erdőrk természetességének javulását (pl. holtfa mennyisége és aránya, biotópfa és egyéb mikroélőhelyek megőrzése, elegyesség fenntartása vagy javítása) illetve az itt élő közösségi jelentőségű fajok és védett természeti értékek megőrzését szolgálják (pl. időbeni és térbeli korlátozások).

4. KE-7

a) Kezelési egység kódja: KE-7

(b) Kezelési egység meghatározása: vágásterület, fiatalosok. Kiterjedésük 72 ha a tervezési területen.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NATURA 2000 élőhelyek: -

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- P1: í shonos fafajú fiatalosok

Érintett közösségi jelentőségű fajok: sárgahasú unka (*Bombina variegata*), zempléni futrinka (*Carabus zawadzskii*), harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*)

Érintett területek:

Kezelési egység	Helység	Erdőrészlet	Kezelési egység által érintett terület (ha)	HRSZ
KE-7	BASKO	BAS19A BAS20A BAS21A BAS21B BAS21C BAS21E BAS21TI1 BAS22A BAS22B BAS22C BAS123A BAS124B BAS124D BAS126A BAS128A BAS135A	72,8	011/3, 0105, 0113, 0114, 0115/2, 0144, 0101/36, 0102/3, 0103/1

(d) Javasolt elírások

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési-javaslatok	Magyarázat
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).	
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.	
E28	Természetes-, természetstörő- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.	
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.	
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.	
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során, az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tör- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot	
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.	A lehetőségekhez képest a legnagyobb mértékben (holtfa, gyökértányérok,

		magas tuskók, böhöncös fák stb.).
E47	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása.	
E52	Íshonos fafajú faállomány tájhonos fajokkal történő felújítása.	
E56	Természetközeli állapotú fátlan élőhelyekkel határos erdőterületek felújítása tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.	
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.	
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.	
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.	
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.	
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színezőanyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágú szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás: a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében: kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren: a gyalogakác kivételével: fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadás mentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenés mentes kijuttatással.	
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag	

	indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.	
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életrőlhozhoz kötött kijuttatás) alkalmazása.	
E85	A hagyásfák, hagyásfa-csoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.	
Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó kezelési-javaslatok	Magyarázat
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani.	
VA03	A területen szóró, vadetető szóó nem létesíthető	Erdei tisztáson.

(e) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok

A telepítések változatos állapotúak, de jelen helyzetükben az élőhelyek állapotának figyelemmel követése, ápolása, elegyességük növelése javasolt. Az erdőfelújítások során az idegenhonos fajok elterjedésének megakadályozása miatt gondoskodni kell róla, hogy maximum 2 vegetációs időszakban álljon fedetlenül a vágásterület, ezután az erdősítések első kiviteléről feltétlenül gondoskodni szükséges. Az erdőfelújítások során valamennyi erdősítés célállomány típusai között meg kell jelennie a terület potenciális, őshonos vegetációját tükröző erdősítési célállománynak is. Védett természeti területen csak őshonos fafajokból álló erdősítési célállomány tervezhető.

(f) Kezelési javaslatok indoklása

A javasolt kezelések az erdő természetességének javulását (pl. holtfa mennyisége és aránya, biotópok és egyéb mikroélőhelyek megőrzése, elegyesség fenntartása vagy javítása, állományszerkezetben a változatosság és mozaikosság fenntartása) illetve az itt élő közösségi jelentőségű fajok és védett természeti értékek megőrzését szolgálják (pl. időbeni és térbeli korlátozások). A vágásterületen a vegyszerezés korlátozása és a mechanikai módszerek elterjedésének helyezése a területek természetességének és az erdei rovarfauna megőrzése miatt szükségesek.

5. KE-8

(a) Kezelési egység kódja: KE-8

(b) Kezelési egység meghatározása: Regenerálódó erdő

A puhafás jellegű erdő legjelentősebb állománya Akasztó-domb környezetét és Dobrova É-i területeire terjed ki. A keményfás jellegű erdő a Tekeres-patak mentén és Pap-gödre területén találhatóak.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NATURA 2000 élőhelyek:-

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- RB: í shonos fafajú puhafás jellegtelen, vagy pionír erdő
- RC: í shonos fafajú keményfás jellegtelen erdő
-

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

sárgahasú unka (***Bombina variegata***), zempléni futrinka (***Carabus zawadzskii***), harántfogú törpecsiga (***Vertigo angustior***)

Érintett területek:

Kezelési egység	Helység	Erdőrészlet	Kezelési egység által érintett terület (ha)	HRSZ
KE-8	BASKO	BAS19A BAS21D BAS21E BAS21F BAS21G BAS21TI2 BAS21TI3 BAS31A BAS32C BAS32D BAS32TI BAS123A BAS124A BAS124B BAS124C BAS124D BAS124CE BAS126A BAS138A	57,5	0115/1-3, 0108, 0101/36, 0111, 0110/4, 6, 0141, 0103/2, 0102/3, 0129/2, 0137, 0138/1-3, 0139/1- 15, 0151, 050, 096, 0220, 0186-189, 0190/4

(d) Javasolt elírások

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési-javaslatok	Magyarázat
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.	Erdőfelújításra vonatkozóan is.
E06	Idegenhonos fafajok további telepítésének mellőzése.	Erdőfelújításra vonatkozóan is.
E07	Intenzíven terjedő idegenhonos fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.	Erdőfelújításra vonatkozóan is.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).	

E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével	
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	E20 kiegészítése az időbeli korlátozásra vonatkozóan. A térbeli és időbeli korlátozást is a fokozottan védett madárfaj igényei alapján kell összhangban a madárvédelmi területre (SPA) megfogalmazott irányelvekkel kell megállapítani. Iránymutató szakirodalom: Pongrácz és Horváth 2010.
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).	Az erdészeti hatósági nyilvántartásban szereplő meglévő utakon kívül, a szállítási útvonalat elkerülően egyeztetni szükséges a természetvédelmi kezelővel.
E26	Az elhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.	
E27	A természetes erdőársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.	
E28	Természetes-, természetstör- és származék természetességi állapotú erdőben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.	
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.	
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő inváziós lágú- és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.	
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következők mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színezőanyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágú szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás csak a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében kell kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel,	Amennyiben szükséges.

	ártéren í a gyalogakác kivételével í fainjektálással.. Å Az alkalmazható szerek lehetŘleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadás mentes irtását biztosítják. Å Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi elŘírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). Å MegfelelŘ vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. Å Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenés mentes kijuttatással.	
E75	KártevŘk elleni védekezésnél kímélŘ technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, idŘszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.	
E96	Fokozottan védett jelölŘ madárfaj fészkének (madárfajtól függŘen meghatározott) körzetében fészkelési idŘszakban az erdŘgazdálkodási tevékenység idŘbeli korlátozása.	E20 kiegészítése az idŘbeli korlátozásra vonatkozóan. A térbeli és idŘbeli korlátozást is a fokozottan védett madárfaj igényei alapján í összhangban a madárvédelmi területre (SPA) megfogalmazott irányelvekkel í kell megállapítani. Iránymutató szakirodalom: Pongrácz í Horváth 2010.
Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó kezelési-javaslatok	Magyarázat
VA01	Szóró, szózó vagy etetŘhely a mŘködési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

(e) ÉlŘhelyrekonstrukciós és élŘhelyfejlesztési javaslatok

A spontán erdŘsülést segítŘ intézkedésekkel potenciálisan a tájra és ökológiai viszonyokra jellemzŘ erdei közösségi jelentŘségű élŘhelytípusok (égerligetek, puhafás ligeterdŘk, esetleg gyertyános-tölgyesek) alakíthatók ki.

(f) Kezelési javaslatok indoklása

Az erdőszűlő regenerálódó élőhelyek esetén a megfogalmazott javaslatok a spontán regenerációt úgy segítik, hogy a kialakuló erdőállományok természetessége a Natura 2000 kijelölési szándéknak megfelelő legyen.

6. KE-9

(a) Kezelési egység kódja: KE-9

(b) Kezelési egység meghatározása: Tájidegen fajokkal elegyes jellegtelen erdő és ültetvények és egyéb tájidegen fenyvesek

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NATURA 2000 élőhelyek:-

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- RDa: Tájidegen fajokkal elegyes jellegtelen erdő és ültetvények
- S5: Egyéb tájidegen fenyves

Érintett közösségi jelentőségű fajok: farkas (*Canis lupus*)

Érintett területek:

Kezelési egység	Helység	Erdőrészlet	Kezelési egység által érintett terület (ha)	HRSZ
KE-9	BASKO	BAS21F BAS29B BAS29C BAS29D BAS30B BAS30D BAS30E BAS32A BAS32B BAS32C BAS33B	3,36	011/3, 0112, 0147/1, 0140/1, 0123, 0220, 0139/6-9

(d) Javasolt elírások

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési-javaslatok	Magyarázat
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.	Erdőfelújításra vonatkozóan is. Amennyiben van jelölt élőhely az erdőrészlet területén.
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése.	Erdőfelújításra vonatkozóan is. Amennyiben van jelölt élőhely az erdőrészlet területén.
E07	Intenzíven terjedő idegenhonos fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.	Erdőfelújításra vonatkozóan is. Amennyiben van jelölt élőhely az erdőrészlet területén.
E20	Fokozottan védett jelölt madárfaj fészkének (madárfajtól függetlenül meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	E20 kiegészítése az időbeli korlátozásra vonatkozóan. A térbeli és időbeli korlátozást is a fokozottan védett madárfaj igényei alapján í összhangban a madárvédelmi területre (SPA) megfogalmazott irányelvekkel í kell megállapítani. Iránymutató szakirodalom: Pongrácz í Horváth 2010.
E23	Az egyéb, kijelölt részletek (tisztás, cserjés, erdei vízfolyás és tó, kopár) részleges vagy teljes háborítatlanságának biztosítása.	
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).	A természetvédelmi kezelésért felelős szerv munkatársaival egyeztetni szükséges kivéve az erdészeti hatósági nyilvántartásban szereplő meglévő utakat.
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.	
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.	
E35	Fahasználatok során a kitermelt faanyag vonszolásos közelítésének mellőzése. A faanyagot rövid fában, emelve kell közelíteni.	
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.	
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tör- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.	

E41	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása.	Fakitermelés augusztus 15. és március 15. között lehetséges amennyiben van fészkek, jelölő faj, vagy élőhely a részlet területén.
E51	Fahasználatok során a kitermelt faanyag vontatásos közelítésének mellőzése. A faanyagot rövid fában, emelve kell közelíteni.	Amennyiben van jelölő élőhely.
E54	Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása.	Amennyiben a gazdálkodó vállalja. Távtlati célállomány csak táj- és termőhelyhonos célállomány-típus lehet.
E56	Természetközeli állapotú fátlan élőhelyekkel határos erdőterületek felújítása tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.	Amennyiben van jelölő élőhely.
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználatára és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kíméléte, valamint a talajtakaró megővése.	Amennyiben van jelölő élőhely, vagy faj.
E64	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdő véghasználatára során a tájhonos fafajok egyedeinek meghagyása (az alsó- és lehetőleg szerint a cserjeszintben is).	
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos faj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.	
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő inváziós lágyszárú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.	
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az idegenhonos fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.	
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következők mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színezőanyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében a kéregre kenéssel, tuskoecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéri a gyalogakác kivételével a fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadás mentes irtását biztosítják.	Amennyiben szükséges.

	Å Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). Å Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. Å Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenés mentes kijuttatással.	
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.	Lehetőség szerint. A visszaszorítás megkezdését előzetesen be kell jelenteni a természetvédelmi kezelőknek.
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.	A visszaszorítás megkezdését előzetesen be kell jelenteni a természetvédelmi kezelőknek.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.	
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.	
E78	A természetvédelmi szempontból értékes gyepterületekkel érintkező állományok esetében a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett szélességben erdőszegély kialakítása.	
E81	Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett.	
E82	Tuskóprizmák, tuskópászták nem létesíthetők.	
E96	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függetlenül meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység időbeli korlátozása.	A térbeli és időbeli korlátozást is a fokozottan védett madárfaj igényei alapján kell összhangban a madárvédelmi területre (SPA) megfogalmazott irányelvekkel kell megállapítani. Iránymutató szakirodalom: Pongrácz és Horváth 2010.
Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó kezelési-javaslatok	
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

(e) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok

A honos fafajú erdő helyén kialakított vagy spontán kialakult állományok Mindenképpen átalakítás javasolt a termőhelynek megfelelő honos fafajú erdővé pl. gyertyános-tölgyesekké, illetve cseres-tölgyesekké.

(f) Kezelési javaslatok indoklása

A javasolt kezelések az erdő természetességének javulását illetve az itt élő közösségi jelentőségű fajok és védett természeti értékek megőrzését szolgálják (pl. időbeni és térbeli korlátozások).

3.2.1.5. Szántók, agrár élőhelyek

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A tervezési területen 0,2 ha részben gyepesedő szántóterület található. A természetkímélő gazdálkodás keretében környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása, szelektív kártevővédelem, rágcsálóirtók mellőzése és rovarirtó szerek használatának korlátozása elősegítheti a környező gyepes és erdei élőhelyek megőrzését, valamint a közösségi jelentőségű állat és növényfajok védelmét.

Gazdálkodáshoz köthető konkrét kezelési elírás- javaslatok

Gazdálkodáshoz köthető kötelezően betartandó elírások

A termőföldek hasznosítására és a földvédelemre vonatkozó a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény rendelkezései irányadók.

Gazdálkodáshoz köthető önkéntesen vállalható kezelési javaslatok

(a) Kezelési egység kódja: KE-10

(b) Kezelési egység meghatározása: Szántóterületek, agrár élőhelyek

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NATURA 2000 élőhelyek: -

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- T1: Egyéves nagyüzemi szántóföldi kultúrák

Érintett közösségi jelentőségű fajok:-

Érintett területek

Kezelési egység	Helység	Erdőrészlet	Kezelési egység által érintett terület (ha)	HRSZ
KE-9	BASKO	-	0,2	0101/36

(d) Javasolt elírások

Kód	Szántóterületekre vonatkozó kezelési-javaslatok	Magyarázat
SZ07	Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve kaszálás azonnali felfüggesztése, majd haladéktalanul a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése. A gazdálkodó értesítésétől számított 3 munkanapon belül az igazgatóság tájékoztatja a gazdálkodót a kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekről. Amennyiben a megadott határidőn belül nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi elírás figyelembevételével folytatható.	Haris revír esetén.
SZ10	Trágya, műtrágya: természetes vizektől mért 200 m-en belül trágya, műtrágya nem deponálható.	
SZ11	Szalma, széna: szalma-, széna depóniát és bála (különösen a felszíni vizektől mért 200 m távolságon belül és ártéren) a területről történő lehordása 30 napon belül.	
SZ12	Egyéb szerves hulladék (szár, levél, cefre): cefre mésszel keverve talajjavítás céljából csak engedéllyel helyezhető ki.	
SZ13	Szántóföldön trágyaszarvas nem alakítható ki.	
SZ14	A parcella szélein legalább 3 m széles növényvédőszer mentes táblaszegély elhagyása, a táblaszegélyben szükség esetén mechanikai gyomirtás végzése.	
SZ17	Természetközeli állapotú erdőtervi jellel ellátott láperdő és keményfás ligeterdő, illetve vizes élőhely szélétől számított 50 m-es sávban szántóföldi növénytermesztés során kemikáliák és bioregulátorok nem alkalmazhatók.	Regenerálódó ligeterdő közelsége miatt.
SZ19	Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédőszer alkalmazása.	
SZ20	Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges.	
SZ21	Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás nem megengedett.	

Sz22	Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítőszer nem alkalmazhatók.	
SZ23	Rovarölő szerek nem alkalmazhatók, kivéve a repce, a mustár, illetve az olajretek rovarirtását.	
SZ24	Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen.	
SZ34	Istállótrágya kijuttatásának mértéke, éves átlagban nem haladhatja meg a 100 q/ha-t.	AKG programban résztvevő területeken. tápanyag utánpótlás során a kijuttatott N hatóanyag mennyisége nem haladhatja meg a 90 kg/ha/év értéket.
SZ37	Tápanyag-utánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni.	
SZ43	Fás szárú és lágú szárú energetikai ültetvény nem telepíthető.	
SZ46	Melioráció nem megengedett.	
SZ49	Az időszakos- és állandó vízállások körül 3 méteres szegélyben talajművelés nem végezhető.	
SZ58	íshonos fafajokból és cserjefajokból álló erdő telepítése korábbi erdőterületen támogatható.	Telepítés előtt a nemzeti park igazgatóság véleményét szükséges kérni.
SZ63	Tájidegen fűmagkeverékkel történő vetés nem megengedett.	
SZ68	A parcella körül természetes talajvédelmet szolgáló táblaszegély fenntartása, illetve telepítése, amely íshonos cserjéből vagy fákból álló sövény, illetve fasor lehet. A táblaszegély inváziós cserje és fafajoktól való mentességének biztosítása kizárólag mechanikai eszközökkel.	

(e) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Értékes közösségi jelentőségű fajoknak is otthont adó, jelölő élőhelynek számító gyep alakult szántót beszántani nem javasolt, azt célszerű gyepé minősíttetni. A beszántás az itt kialakult jelölő élőhelyeket í sík és dombvidéki kaszálórétek, mocsárrétek és magaskórósok í megszünteti.

(f) Kezelési javaslatok indoklása

A területen található szántón a természetkímélő gazdálkodás elterbe helyezésével elősegíthető a környező jelölő élőhelyek megóvása.

A kemikáliák (rovarölő, gyomirtó szerek stb.) alkalmazásának korlátozása a területen táplálkozó jelölő ragadozó madárfajok és a környező élőhelyeken előforduló közösségi jelentőségű rovarfajok védelme miatt szükséges.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhelyfejlesztési és élőhelyrekonstrukciós javaslatokat konkrétan az egyes kezelési egységeknél tettük. Összefoglalva elmondható, hogy a tervezési területen erdő esetében a természetes, vegyeskorú, honos fafajú erdőszerkezet megőrzése és kialakítása cél, oly módon, hogy az erdőhöz kötődő közösségi jelentőségű fajok zavarása minimális legyen, és számukra az élőhely, fészkelő- és táplálkozóhelyek folyamatosan biztosítva legyenek. A fátlan élőhelyek esetében a gyom és inváziós fajoktól mentes természetes gyepszerkezet fenntartására kell törekedni, oly módon, hogy a kaszálási módszerek és időpontok ne veszélyeztessék az itt élő közösségi jelentőségű fajok életmenetét és szaporodását.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

Minden közösségi jelentőségű faj esetében szükséges az állomány nagyság változásának nyomon követése.

Sárga gyapjasszövő (Eriogaster catax) fű tápnövénye a kökény, galagonya, éppen ezért cserjésekhez, erdőszegélyekhez kötődő faj. Az élőhelyeinek fenntartása kezelési beavatkozást igényel. Szükséges a beerdősülés megakadályozása, az inváziós fa- és cserjefajok eltávolítása, és a kedvező cserje faj- és térbeli eloszlás kialakítása és folyamatos fenntartása is. Természetvédelmi beavatkozások nélkül a kedvező élőhelystruktúra a természetes szukcesszió hatására idővel megszűnik, a sárga gyapjasszövő populációja a bekövetkező változások hatására néhány éven belül, de legkésőbb 10-15 év alatt összeomolhat.

Nagy tőzlepke (Lycaena dispar) Európától Ázsiáig elterjedt faj, Nyugat-Európában csak szigetszerűen fordul elő. Hazánkban nedves rétek viszonylag gyakori faja. Hernyóinak fű tápnövényei a lórom fajok, pl. tavi lórom (**Rumex hydrolapathum**). Az üde élőhelyek kiszáradása, a gyomosodása élőhelyének megszűnéséhez vezet. A mérsékelt legeltetéssel, a gyomfajok visszaszorításával támogatható az élőhelyeinek fennmaradása.

Zemléni futrinka (Carabus zawadzskii) esetében az egyedszám-változás irányának kimutatására a monitorozás folytatása szükséges. A faj jelen volt a területen, korábbi megfigyelési adatok ezt alátámasztják (Hegyessy 2003, 2010), de a 2016-os évben az élőhelyein történő talajcspadázással nem sikerült kimutatni. Az egyedszám-változás irányának kimutatására további monitoring vizsgálatok szükségesek.

A cserjés állományszegélyeket fenn kell tartani.

Vértes hangyaboglárka (Maculinea teleius) hernyói fejlődésük korai szakaszában az Őrsi vértes (**Sanguisorba officinalis**) magkezdeményeivel táplálkoznak, majd **Myrmica** hangyafajok fészkeiben a hangyalárvákat fogyasztják, s itt érik el testtömeg gyarapodásuk 99%-át (Kőrösi és Mtsai 2009). A faj fontosabb élőhelyei a vérfűes mocsárrétek és a kékperjés láprétek, de másutt is előfordul, ahol tápnövénye nagy számban van jelen. A faj fenntartásában fontos élőhelyének megóvása a **Myrmica** hangyafajokkal együtt, ezért a gyepterületen kaszált és nem kaszált részeket kell kialakítani, hogy a vértes szaporodását elősegítsük és a hangyafészkek megfelelő száma is megőrizhető legyen. Ugyanis a hangyaboglárka elszaporodása egy adott területen a **Myrmica** fajok drasztikus csökkenését is okozhatja (Kőrösi és Mtsai 2009).

A sárgahasú unka (**Bombina variegata**) és egyéb kételtű fajok védelme érdekében az erdei vízfolyások és kisvízállások kímélete a fakitermelések, közelítési és faanyag-szállítási tevékenység során, de az élőhelyén közlekedő más járművek is veszélyeztetik az ideiglenes szaporodóhelyeken (keréknyomokban, feltáróutak mélyedéseiben fejlődő lárváit). Javasoljuk egyeztetni az igazgatósággal a szállítások időpontját és útvonalát, amennyiben az az unkáknak szaporodási időszakába esik.

A veszélyeztetett **farkas** (*Canis lupus*) esetében az állattartókkal és a vadgazdálkodóval történő folyamatos kapcsolattartás és együttműködés segítheti a faj folyamatos területen tartását.

A többi fenntartási tervben említett és fajleírásoknál részletezett szárazföldi közösségi jelentőségű állatfajok esetében az állományaik fennmaradása érdekében a kezelési egységeknél és a gazdálkodáshoz nem köthető javaslatoknál elvárta betartása elegendő az említett fajok megőrzéséhez.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A monitorozás célja a területen előforduló, illetve potenciálisan megjelenő közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok állományváltozásainak követése. Jelenleg ez magyarországi és a piros kígyószisz fajokat érinti a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) A+E és B+E protokoll szerint.

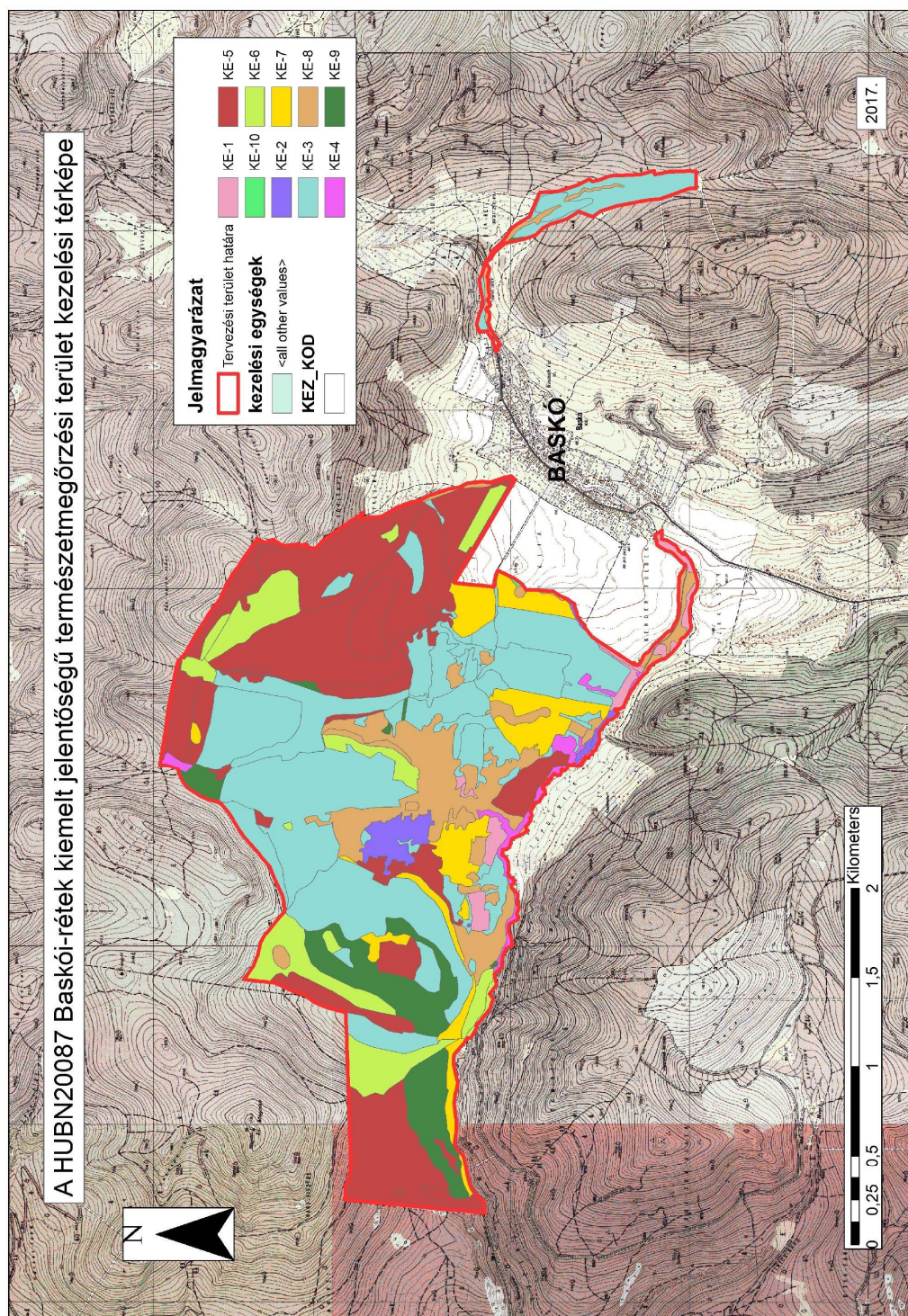
A közösségi jelentőségű élőhelyek és a közösségi jelentőségű egyéb élőhelyek kiterjedésének monitorozása a területen központi protokoll szerint 6440 és a 6430 kódszámú élőhelyeken folyik. Javasoljuk a NBmR protokoll szerinti élőhelytérképezés elvégzését 5 évente. Javasolt a további jelölt élőhelyek - 6240, 6410, 6510, 6520, 9130, 91E0*, 91M0 - egyéb élőhelyek 91G0*, 9180 állományainak állapotát is 1-1 mintavételi helyen monitorozni, erre alkalmas módszer a közösségi jelentőségű erdőkre, gyepekre és vizes élőhelyekre vonatkozó módszertan.

Jelen vizsgálatunk során a zempléni futrinka (*Carabus zawadzskii*) előfordulását nem tudtuk igazolni a NATURA 2000 területen. A fajról korábbi adatok állnak rendelkezésre a területről, de mivel egy szűk mozgáskörzetű fajról van szó, az élőhelyén is nehéz kimutatni (HEGYESSY 2003, 2010). A NATURA 2000 területen az említett faj előfordulásának, illetve az állomány fluktuációjának a magyarázatára további, több mintavételi időszakot felölelő monitorozó vizsgálat elvégzése szükséges.

Szükséges a sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*), nagy tölzlepke (*Lycaena dispar*), vérfű hangyaboglárka (*Maculinea teleius*) állományváltozásának nyomonkövetése is a legeltetés és a spontán cserjésedés miatt. Nappali lepkék NBmR monitorozó program keretén belül kerülnek felmérésre.

A sárgahasú unka (*Bombina variegata*) kifejlett egyedei és lárvái szórványosan fordultak elő a szaporodásra alkalmas tocsogókban, tócsákban. Monitorozását a NBmR protokoll szerint kell végezni.

3.2.5. Melléklet

1. kép: Baskói-rétek (HUBN20087) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület kezelési térképe

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A Baskói-rétek (HUBN20087) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület, 62,59 ha-os területe a Zempléni Tájjvédelmi Körzet (ZTK) része. Ezen kívül a terület a Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgygel (HUBN10007), különleges madárvédelmi terület része is.

Területére alapvetően a ZTK-val való érintettség miatt az 1/1984. (XII. 13.) OKTH rendelet alapján a 147/2007. (XII.27) KvVM rendelet, az 1996. évi LIII. törvény, a Natura 2000 területeken a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet és a 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet az irányadóak.

Az Országos Ökológiai Hálózat Magterület és a Tájképvédelmi Övezettel való érintettség miatt Magyarország és egyes kiemelt területei területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény elírásait is figyelembe kell venni.

Tulajdonviszonyok tekintetében a magyar állam 55,8 %-ban tulajdonos, míg a 42 % magántulajdonban van.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

Az Európai Unió mezőgazdasági támogatási rendszere, a közös agrárpolitika (KAP) két pilléren nyugszik: az első pillér (KAP I.) a közvetlen támogatásokat és a piaci intézkedéseket finanszírozza, teljes egészében az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) terhére. A második pillér (KAP II.) az unió vidékfejlesztési politikáját szolgálja, melyet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) regionális vagy nemzeti források társfinanszírozásával működtet.

A Natura 2000 területen gazdálkodók a KAP I. pillér támogatásain túlmenően részesedhetnek a KAP II. pillér forrásaiból is, melyeket a 2014-2020 közötti időszakra Magyarországon a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 tartalmaz. A betartandó elírásokat a 2015-2018 között folyamatosan megjelentetett pályázati felhívások foglalják magukba. A 2007-2013 közötti időszakban igénybe vehető támogatások egy részének felhasználása még nem zárult le, az ezekről szóló jogcímrendeletek továbbra is hatályban maradnak mindaddig, amíg történik belőlük kifizetés – ez első sorban az erdő támogatások esetében fordulhat elő.

A 2014-2020 közötti időszak végéhez közeledve – hasonlóan a 2007-2013 közötti időszak végéhez – átmeneti szabályokat terjesztett elő az Európai Bizottság. Ennek értelmében a 2021. évre egy átmeneti időszakot hirdettek meg, amelyben a KAP II. pillért érintően többek között a terület- és állatlétszám alapú vidékfejlesztési támogatásokat – amelyek jellemzően több éves kötelezettségvállalásúak – meghosszabbíthatja a tagállam. Az átmeneti évben várhatóan a KAP I. pillér alá tartozó közvetlen támogatások is elérhetők lesznek a jelenlegi feltételek mellett. Az átmeneti szabályok miatt az új tervezési ciklus előre láthatóan 2022-től indul, és 2027-ig tart.

A 2014-2020 között elérhető agrártámogatásokról aktualizált összefoglalás található az állami természetvédelem honlapján:

http://termeszetvedelem.hu/user/browser/File/N2k_fennterv/3_%20mell%C3%A9klet_aktualizalt_041219.pdf

Továbbá a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 jelenleg elérhető pályázati felhívásai megtekinthetők az alábbi linken: <https://www.palyazat.gov.hu/doc/4523>

A jelenlegi támogatási időszakban a Vidékfejlesztési Program keretében számos olyan intézkedés elérhető, ahol a Natura 2000 területeken gazdálkodók támogatási forrásokhoz juthatnak vagy elnyert élvezhetnek a pontozási rendszerekben.

Legfontosabbak ezek közül a kompenzációs jellegű kifizetések, melyek a gyepterületek és magánerdő esetében érhetőek el. A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása azonban független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást vagy sem. Az adminisztratív eszközök tekintetében a Natura 2000 területekre járó kompenzáció ráépül az egyéb elérhető támogatásokra, a gazdálkodók a Natura 2000 intézkedés mellett jogosultak többek között az egységes területalapú támogatásra (SAPS) is.

Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelem-kiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, melynek összege az erdőtermészetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változik.

Az önkéntesen vállalt elírások elsősorban az agrár-környezetgazdálkodás, ökológiai gazdálkodás és az erdészet, erdő-környezetvédelem, természetmegőrzés témakörébe integrálódnak.

Az agrár-környezetgazdálkodási (AKG) kifizetési rendszer olyan önkéntes alapon működő program, amelyben résztvevők az agrár-környezetgazdálkodási célok elérésének érdekében többlet tevékenységek elvégzését vállalják gazdálkodásuk során. Amennyiben a gazdálkodó az adott Natura 2000 gyepterület vonatkozásában kompenzációs támogatás igénybevételére jogosult, úgy a gyepterületeket érintő AKG tematikus elíráscsoportok esetén a támogatási összeg a kompenzációs támogatás összegével csökkentésre kerül.

Egyes esetekben az erdőkre lehívható támogatások szektortól függetlenül is igénybe vehetők (pl. természeti katasztrófa (vízár, szélkár, tűzkár, biotikus károsítók) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, másodlagos erdőkárok megelőzésére, illetve erdőszerkezet átalakításához), más esetben az állami és önkormányzati szektor kizárásra került.

Támogatás vehető még igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, és ezáltal növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez (az erdő esetében az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházásokhoz nyújtott támogatás, a mezőgazdasági területek esetében az élőhelyfejlesztési és vízvédelmi célú nem termelői beruházások).

A tervezési területen elérhető támogatások rövid ismertetése:

KAP II. pillér:

Élőhelykezeléssel összefüggő mezőgazdasági támogatások

- 1) VP-4-10.1.1-15 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés
- 2) VP-4-10.1.1-16 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés
- 3) VP-4-11.1.-11.2.-15 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása
- 4) VP-4-11.1.-11.2.-18 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása
- 5) VP-4-12.1.1-16 Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések
- 6) VP-4-4.4.1-16 Élőhelyfejlesztési célú nem termelői beruházások

Erdészeti támogatások

- 1) VP4-12.2.1-16 Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések
- 2) VP5- 8.1.1-16 Erdősítés támogatása
- 3) VP4-15.1.1-17 Erdő-környezetvédelmi kifizetések
- 4) VP5- 8.5.1.-16 Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások
- 5) VP4-15.2.1.1-16 Erdészeti genetikai erőforrások megőrzése
- 6) VP4-15.2.1.2-17 Erdészeti genetikai erőforrások fejlesztése
- 7) VP5-8.3.1-17 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok megelőzése
- 8) VP5-8.4.1.-16 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása
- 9) VP-5-8.6.2-16 Erdei termelési potenciál mobilizálását szolgáló tevékenységek
- 10) VP4-8.5.2.-17 Az erdei ökoszisztémák térítésmentesen nyújtott közjóléti funkcióinak fejlesztése
- 11) VP5-8.6.1-17 Erdészeti technológiákra, valamint erdei termékek feldolgozására és piaci értékesítésére irányuló beruházások

Egyéb releváns támogatások

- 1) VP4-16.5.1-17 A fenntarthatóságot célzó tájgazdálkodás, terület- és tájhasználat váltás együttműködései

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

A felsoroltakhoz képest új támogatási intézkedésre (részletes elővizsgálatok híján) nem tudunk javaslatot tenni, a vizsgálati terület erdein belül mutatkozó magas állami tulajdoni hányad miatt azonban valamilyen módon szükségesnek tartanánk a fenti szempontok/intézkedések állami szektorra való kiterjesztését is, illetve hogy az állami szektor továbbra is pályázhasson a VP támogatásokra.

3.3.2. Pályázatok

Jelenleg a területre vonatkozóan futó, vagy tervezett pályázatról nincs tudomásunk.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Alkalmazott kommunikációs eszköz	Szám	Időpont
Honlapon történő megjelenés	3	2017. február, május
Nyomtatott leporelló	1	2017. május
Falu- és gazdafórum	1	2017. június 6.
Önkormányzati közzététel	2	2017. május-június

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

A NATURA 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói

Helyi érintettségű környezetvédelmi társadalmi szervezetek

Abaúj-Zemplén Értékeiért Közhasznú Egyesület
Zempléni Településszövetség
Zempléni Szolgáltató Kht.
MME Zempléni Helyi Csoport

A NATURA 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervei és települési önkormányzatok

Baskó Községi Önkormányzat
Fony Községi Önkormányzat
Arka Községi Önkormányzat
Boldogkőváralja Községi Önkormányzat
Mogyoróska Község Önkormányzata

B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Miskolci Járási Hivatal, Agrárügyi Főosztály, Erdészeti Osztály (3526 Miskolc, Blaskovics L. u. 24.) i erdeszet.miskolc@borsod.gov.hu

B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Miskolci Járási Hivatal, Agrárügyi Főosztály, Földművelésügyi Osztály (3526 Miskolc, Blaskovics L. u. 24.) i foldmuvelesugy.miskolc@borsod.gov.hu

B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Miskolci Járási Hivatal, Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály (3530 Miskolc, Mindszent tér 4.) i kornyezet.fo.miskolc@borsod.gov.hu

B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Közlekedési és Fogyasztóvédelmi Főosztály (3527 Miskolc, József Attila út 20.) i kozlekedes.fo.miskolc@borsod.gov.hu

B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Miskolci Járási Hivatal, Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály (3530 Miskolc, Rákóczi út 11.) i epitesugy.miskolc@borsod.gov.hu

B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Miskolci Járási Hivatal Élelmiszerbiztonsági, Növény- és Talajvédelmi Főosztály, Növény- és Talajvédelmi Osztály (3526 Miskolc, Blaskovics L. u. 24.) - novenyvedelem@borsod.gov.hu

B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Kormány megbízotti Kabinet- Állami Építész (3530 Miskolc Csizmadia köz 1. i allami.foepitesz@borsod.gov.hu

B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Hatósági Főosztály, Bányászati Osztály (3527 Miskolc Soltész-Nagy-Kálmán út 5.) i szocs.peter@borsod.gov.hu

B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Szerencsi Járási Hivatal Földhivatali Osztály (3900 Szerencs, Kossuth tér 8.) - foldhivatal.szerencs@borsod.gov.hu

Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság ((1015 Budapest Ostrom u. 23-25) - info@nmhh.hu.

B.-A.-Z. Megyei Rendőrfőkapitányság (3501 Miskolc, Zsolcai kapu 32.) - borsodmrfk@borsod.police.hu

Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság (3530 Miskolc, Vörösmarty u. 77.) - emvizig@emvizig.hu

B.-A.-Z. Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság (3525 Miskolc, Dózsa György u. 15.) - borsod.titkarsag@katved.gov.hu

Egyéb területhasználók

ÉMÁSZ Hálózati Kft.
Baskó és Környéke EBT
magán erdőgazdálkodók
Észak-erdő Erdőgazdasági Zrt.
Észak-Magyarországi Vízügyi Igazgatóság
Vadásztársaságok

Falugazdászok

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelőszervekkel

Az előzetes kommunikáció folyamán felvettük a kapcsolatot több hatósággal, a fenntartási tervek készítéséhez szükséges adatok megkérése ügyében.

2016 szeptemberében a BAZ Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Osztályától betekintésre kikértük a fenntartási tervek készítéséhez szükséges vadászati adatokat.

2016 októberében a NÉBIH Erdészeti Igazgatóság Nyilvántartási és térképezési Osztályától megvásároltuk a területre vonatkozó összesített erdőtervi adatokat.

2017. június 6-án egyeztettünk az érintett hatóságokkal és az érintett gazdálkodókkal, lakossági fórum és levélben történt megkeresésben. Megtörténtek az önkormányzati kifüggesztések is. A vélemények azon részeit, melyek összeegyeztethetők voltak a Natura 2000 kijelölés céljaival beépítettük a tervbe.

Észrevételt tette	Észrevétel	Észrevétel kezelése
B-A-Z Megyei Kormányhivatal Földhivatali Osztály 3525 Miskolc Vologda út 4.	Földvédelmi szempontból kifogást nem emelt.	Nem szükséges beépítés.
B-A-Z Megyei Kormányhivatal Miskolci JH Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály 3530 Miskolc, Mindszent tér 4.	A tervben foglaltakkal egyetért, annak elfogadását támogatja. Kéri egyes hivatalok neveinek javítását.	A javításokat megtettük.
B-A-Z Megyei Kormányhivatal Miskolci JH Élelmiszerlánc-biztonsági Növény és Talajvédelmi Főosztály 3526 Miskolc Blaskovics út 24.	Talajvédelmi szempontból kifogást nem emelt.	Nem szükséges beépítés.
EMVIZIG 3530 Miskolc Vörösmarty utca 77.	Az EMVIZIG vagyonkezelésében lévő terület a Tekeres-patak egy része Baskó 025/1 hrsz. Kéri figyelembe venni a patak tekintetében az 1995. évi LVII törvényben, a 223/2014 (IX.4), 120/1999 (VIII.6), 83/2014 (III.14) Korm. rendeletekben előírtakat.	A szükséges jogszabályokat beépítettük.
Nemzeti Média és Hírközlési hatóság 3529 Miskolc Csabai kapu 17.	Mivel a terv nem tartalmaz hírközlési szakági anyagot, kifogást nem emelt.	Nem szükséges beépítés.
B-A-Z Megyei	Engedélyezett szilárdásvány-kutatás, előkutatás	Nem szükséges

Kormányhivatal Hatósági Főosztály Bányászati Osztály 3527 Miskolc, Soltész Nagy Kálmán u. 5.	stb. valamint felszínmozgás-veszélyes hely nincs a területen.	beépítés.
B-A-Z Megyei Kormányhivatal Miskolci JH, Agrárügyi Főosztály, Erdészeti Osztály 3526 Miskolc Blaskovics út 24.	Kérte az erdőgazdálkodók és a körzeti erdőtervek érvényességének javítását. A terv véleménye szerint felülvizsgálatra szorul, mivel a 275/2004. (X.8) Korm. rendelet szerint nem tartalmazhat kötelezően betartandó előírásokat.	A kért javításokat elvégeztük. A többi ésszrevétellel kapcsolatban nem építettünk be, mivel a terv már tartalmazza azt a hivatkozást, hogy csak iránymutatást és javaslatot fogalmaz meg! Az új útmutató pedig átfogalmazta a javaslatokat.

AGRÁRMINISZTERIUM

Nyilatkozat

A HUBN20087 Baskói-rétek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve megfelel az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 4. §. (4) bekezdésben foglalt tartalmi és formai követelményeknek. A Natura 2000 fenntartási tervet a Natura 2000 fenntartási tervek Szakmai Bizottsága elfogadta.

A HUBN20087 Baskói-rétek Natura 2000 területre vonatkozó fenntartási tervet, az agrárminiszter megbízásából, jóváhagyta:

Balczó Bertalan

természetvédelemért felelős helyettes államtitkár

Budapest, 2020. július 24.